

V L A A M S   P A R L E M E N T



Zitting 2002-2003

5 december 2002

**ONTWERP VAN DECREET**

**houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap  
voor het begrotingsjaar 2003**

**BELEIDSBRIEF**

**Ambtenarenzaken**

**Beleidsprioriteiten 2002-2003**

**VERSLAG**

**namens de Commissie voor Institutionele en Bestuurlijke Hervorming en Ambtenarenzaken  
uitgebracht door de heer Dirk Holemans  
aan de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting**

*Samenstelling van de commissie :**Voorzitter :* de heer Norbert De Batselier*Vaste leden :*

de heer Ludwig Caluwé, mevrouw Brigitte Grouwels, mevrouw Mieke Van Hecke, de heer Mark Van der Poorten ;  
de heren André Denys, Francis Vermeiren, Paul Wille, Guy Sols ;

mevrouw Hilde De Lobel, de heren Joris Van Hauthem, Karim Van Overmeire ;

de heren Norbert De Batselier, Leo Peeters ;

de heer Dirk Holemans ;

de heer Herman Lauwers.

*Plaatsvervangers :*

de heren Boudewijn Laloo, Eric Van Rompuy, Luc Van den Brande, Jan Verfaillie ;

de heren Louis Bril, Frans De Cock, Karel De Gucht, Gilbert Van Baelen ;

de heren Herman De Reuse, Felix Strackx, Miel Verrijken ;

de heren Gilbert Bossuyt, Dany Vandenbossche ;

de heer Jos Geysels ;

de heer Etienne Van Vaerenbergh.

---

*Zie :***14** (2002-2003)

- Nr. 1 : Ontwerp van decreet
- Nr. 2 : Amendementen

**15** (2002-2003)

- Nr. 1 : Ontwerp van decreet + Bijlagen
- Nrs. 2 tot 7 : Amendementen
- Nr. 8-A : Verslag namens de Commissie voor Binnenlandse Aangelegenheden, Huisvesting en Stedelijk Beleid
- Nr. 8-B : Verslag namens de Commissie voor Brussel en de Vlaamse Rand
- Nr. 8-C : Verslag namens de Commissie voor Buitenlandse en Europese Aangelegenheden
- Nr. 8-D : Verslag namens de Commissie voor Cultuur, Media en Sport
- Nr. 8-E : Verslag namens de Commissie voor Economie, Landbouw, Werkgelegenheid en Toerisme

**16** (2002-2003)

- Nr. 1 : Verslag van het Rekenhof

---

*Zie ook :***12-A** (2001-2002)

- Nr. 1 : Advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen

**13** (2002-2003)

- Nrs. 1-A en B : Toelichtingen

**1395** (2002-2003)

- Nr. 1 : Beleidsbrief

## INHOUD

Blz.

|                                                                                                                                                         |    |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| <b>A. BEVOEGDHEDEN VAN DE HEER PATRICK DEWAELE, MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING</b> .....                                                    | 5  |
| I. Inleidende uiteenzetting door de heer Paul Van Grembergen, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Cultuur, Jeugd en Ambtenarenzaken ..... | 5  |
| 1. Communicatie en Ontvangst .....                                                                                                                      | 5  |
| 2. Kancelarij .....                                                                                                                                     | 6  |
| II. Bespreking .....                                                                                                                                    | 7  |
| III. Indicatieve stemming .....                                                                                                                         | 7  |
| <b>B. BEVOEGDHEDEN VAN DE HEER PAUL VAN GREMBERGEN, VLAAMS MINISTER VAN BINNENLANDSE AANGELEGENHEDEN, CULTUUR, JEUGD EN AMBTENARENZAKEN</b> .....       | 7  |
| I. Inleidende uiteenzetting door de minister .....                                                                                                      | 7  |
| 1. Personeel .....                                                                                                                                      | 7  |
| 2. Faciliteiten .....                                                                                                                                   | 8  |
| a) Gebouwen .....                                                                                                                                       | 8  |
| b) Vlaamse Bouwmeester .....                                                                                                                            | 9  |
| c) Logistiek Management .....                                                                                                                           | 9  |
| d) Schoonmaak .....                                                                                                                                     | 9  |
| e) Catering .....                                                                                                                                       | 9  |
| 3. Informatie- en Communicatietechnologie .....                                                                                                         | 10 |
| 4. Ondersteunend Centrum GIS-Vlaanderen .....                                                                                                           | 10 |
| II. Demonstratie van het geoloket KADSCAN .....                                                                                                         | 11 |
| 1. Inleidende uiteenzetting door de minister .....                                                                                                      | 11 |
| 2. Algemene toelichting door de heer Hans Dufourmont, stafmedewerker van het Ondersteunend Centrum GIS-Vlaanderen .....                                 | 11 |
| 3. Toelichting bij de kruispuntsite Geo-Vlaanderen door de heer Jo Van Valckenborgh, Celhoofd van het Dienstencentrum OC GIS-Vlaanderen .....           | 11 |
| 4. Demonstratie van het geoloket KADSCAN door de heer Bart Verbeeck, GIS ingenieur OC GIS-Vlaanderen .....                                              | 12 |
| 5. Vragen en opmerkingen van de commissieleden en antwoorden van de sprekers ....                                                                       | 13 |
| III. Bespreking .....                                                                                                                                   | 17 |
| 1. Vragen en opmerkingen van de commissieleden .....                                                                                                    | 17 |
| a) Tussenkoms van de heer André Denys .....                                                                                                             | 17 |
| b) Tussenkoms van de heer Dirk Holemans .....                                                                                                           | 17 |
| c) Tussenkoms van de heer Luc Van den Brande .....                                                                                                      | 18 |
| d) Tussenkoms van de heer Mark Van der Poorten .....                                                                                                    | 19 |
| e) Tussenkoms van mevrouw Hilde De Lobel .....                                                                                                          | 21 |
| f) Tussenkoms van de heer Norbert De Batselier .....                                                                                                    | 21 |
| 2. Antwoorden van de minister .....                                                                                                                     | 22 |

|                                                              |    |
|--------------------------------------------------------------|----|
| IV. Artikelsgewijze bespreking en indicatieve stemming ..... | 25 |
|--------------------------------------------------------------|----|

#### Bijlagen

|                                                                                                                                                             |    |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| 1. Slides bij de toelichting bij de kruispuntsite Geo-Vlaanderen door de heer Jo Van Valckenborgh, Celhoofd van het Dienstencentrum OC GIS-Vlaanderen ..... | 28 |
| 2. Slides bij de demonstratie van het geoloket KADSCAN door de heer Bart Verbeeck, GIS ingenieur OC GIS-Vlaanderen .....                                    | 34 |
| 3. De realisatie van een diversiteitsbeleid in de Vlaamse administratie .....                                                                               | 42 |
| 4. Milieuzorg in de Vlaamse overheid – Stand van zaken op 28 november 2002 .....                                                                            | 45 |
| 5. Energiebeheer bij het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap – Uittreksel uit het trimestrieel rapport + tabellen .....                                   | 49 |

---

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Institutionele en Bestuurlijke Hervorming en Ambtenarenzaken besprak op 28 november 2002 het ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2003, voor zover het betrekking heeft op de bevoegdheden van de heer Patrick Dewael, minister-president van de Vlaamse regering (Communicatie en Ontvangst, Kanselarij) en van de heer Paul Van Grembergen, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Cultuur, Jeugd en Ambtenarenzaken (Ambtenarenzaken).

Samen met het begrotingsdecreet werd de beleidsbrief Ambtenarenzaken, Beleidsprioriteiten 2002-2003, ingediend door de heer Paul Van Grembergen, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Cultuur, Jeugd en Ambtenarenzaken, besproken.

De heer Patrick Dewael, minister-president van de Vlaamse regering, liet zich voor de bespreking van het voorliggende ontwerp van decreet vervangen door de heer Paul Van Grembergen, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Cultuur, Jeugd en Ambtenarenzaken.

## **A. BEVOEGDHEDEN VAN DE HEER PATRICK DEWAELE, MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING**

### **I. Inleidende uiteenzetting door de heer Paul Van Grembergen, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Cultuur, Jeugd en Ambtenarenzaken**

#### *1. Communicatie en Ontvangst*

De *minister* verklaart dat de regeringsverklaring van 1999 de hoek- en toetssteen blijft van het communicatiebeleid dat de Vlaamse regering wil voeren, zijnde een actief communicatiebeleid dat erop gericht is het publiek constant te informeren over de dienstverlening en de beleidsuitvoering. Daarnaast is ook een van de prioritaire doelstellingen van de Europese top van Lissabon medebepalend: het realiseren van een veralgemeende elektronische toegang tot de overheidsdiensten is een prioriteit van het beleid geworden.

De Vlaamse overheid is er ook permanent op bedacht om de communicatie steeds verder vraaggestuurd uit te bouwen, door zoveel mogelijk reke-

ning te houden met de behoeften van de klant en daarop te anticiperen.

Kenmerkend voor de moderniteit, de veelzijdigheid en de professionaliteit van het Vlaamse communicatiebeleid zijn onder meer :

- de periodieke multimediale voorlichting, waarbij het accent ligt op het inschakelen van de regionale media, met voorbeelden uit de praktijk over de wijze waarop beleidsdoelstellingen worden gerealiseerd in de eigen regio, en op het informeren van de bevolking over de dienstverlening op maat ;
- de verantwoorde en realistische budgetten voor de algemene communicatie in verband met het regeringsbeleid en de generieke ondersteuning van de sectorale communicatie, zoals de samenwerking met Belga, de distributie van publicaties, pretesting en effectmeting van multimediale campagnes, enzovoort ;
- het normatieve kader waarbinnen de Vlaamse overheidscommunicatie zich afspeelt. In dat opzicht moet worden gewezen op de door het Vlaams Parlement goedgekeurde decreten over de controle op de communicatie in het algemeen, waarbij het respecteren van een aantal deontologische normen vooropstaat, en over een meer specifieke controle op de regeringsmededelingen en op de mededelingen van de voorzitter van het Vlaams Parlement. Die decreten worden in 2003 operationeel. Daarnaast is de Code van Goede Praktijk van toepassing op alle betaalde communicatie van de Vlaamse overheid ;
- de professionalisering van de overheidscommunicatie, vooral met het oog op een generieke ondersteuning, netwerkvorming en wetenschappelijk onderzoek, met name over specifieke doelgroepen zoals bijvoorbeeld de kansarmen ;
- de aandacht voor de specifiek communicatieve aspecten van het strategische toekomstproject Kleurrijk Vlaanderen, van de reorganisatie van de Vlaamse overheid (Beter Bestuurlijk Beleid), die gericht is op een slagvaardiger Vlaams overheidsapparaat, en van belangrijke manifestaties.

In het programma 11.2 (*Communicatie en Ontvangst*) zijn op de verschillende basisallocaties de nodige budgetten ingeschreven om dit beleid concreet gestalte te kunnen geven.

Daarnaast is er ook de verdere uitbouw van de Vlaamse Infolijn als uiterst laagdrempelige en klantvriendelijke vraagbaak voor alle wegwijs- en eerstelijnsinformatie van de Vlaamse overheid. Het succes van de Vlaamse Infolijn blijkt uit de cijfers : vorig jaar werden 420.000 oproepen ontvangen, dit jaar zal de Vlaamse Infolijn meer dan 600.000 vragen beantwoord hebben. Op budgettair vlak wordt het nodige gedaan om de continue groei van de Vlaamse Infolijn mogelijk te maken en te garanderen dat die groei niet ten koste gaat van de inhoudelijke kwaliteit. Vermits zij een continue en permanente dienstverlening verzekert, zijn de werkingskosten van de Infolijn voortaan ingeschreven onder de bestaansmiddelen, wat de daling van het in programma 11.2 voorziene budget tot gevolg heeft.

De minister vraagt bijzondere aandacht voor de realisatie van het Vlaamse e-government, waarvan volop werk wordt gemaakt. De huidige portaalsite [www.vlaanderen.be](http://www.vlaanderen.be) wordt verder ontwikkeld en omgebouwd. Het geïntegreerde overheidsloket vormt daarvan een belangrijk onderdeel, als uniek aanspreekpunt voor burgers, bedrijven en instellingen. Reeds in de loop van 2003 zal een aantal belangrijke interactieve applicaties en digitale transacties operationeel worden. De vernieuwde portaalsite wordt ook het ideale toegangspunt om alle informatie die op de websites van de Vlaamse overheid beschikbaar is, te kunnen raadplegen. De portaalsite zal ook het volledige databestand van de Vlaamse Infolijn digitaal ontsluiten.

Naast het traditionele inzetten van een geïntegreerde mediamix – de geschreven pers, drukprocédés en audiovisuele middelen – blijven de zowat 1.900 folderhouders in bibliotheken, gemeentehuizen, culturele centra en krantenwinkels in heel Vlaanderen een zeer laagdrempelige manier om informatie tot bij de burger te brengen. Optimalisering, kwaliteitsbewaking en een passende evaluatie van deze vormen van distributie zijn voorzien.

De Open Technologiedag in maart en de derde Vlaanderendag in april zijn de belangrijke evenementen die in 2003 worden georganiseerd. Vanuit de afdeling Communicatie en Ontvangst worden deze manifestaties mee gecoördineerd en begeleid, en indien nodig generiek ondersteund. Gezien de bijzonder goede ervaringen met het project 'Vlaanderen Feest !' in 2002 zal het initiatief van de Burenfeesten worden voortgezet. Daarvoor zijn de nodige middelen voorzien.

Het zal ook mogelijk blijven om topevenementen en congressen met een grote binnen- en buitenlandse uitstraling te subsidiëren, op grond van een reglement dat de Vlaamse regering goedkeurt.

Het initiatief om de bevolking op een laagdrempelige en periodieke basis te informeren over de wijze waarop de Vlaamse regering haar doelstellingen realiseert, zal worden voortgezet, met het inzetten van specifiek regionale gedrukte en audiovisuele media. Daarnaast wil de Vlaamse regering de burgers en de verschillende doelgroepen ook systematischer gaan informeren over de groeiende – vaak ook geïndividualiseerde – dienstverlening van de Vlaamse overheid.

In het kader van de professionalisering van de overheidscommunicatie wordt verder gewerkt aan de uitbouw van een netwerk van Vlaamse en gemeentelijke voorlichters. De Vereniging voor Overheidscommunicatie (KORTOM) zet zich daar voor in. Om die reden steunt de Vlaamse overheid de werking van die jonge maar veelbelovende organisatie.

Volgend jaar zal men aanvangen met de implementatie van de reorganisatie van de Vlaamse overheidsadministratie, waarvan de concrete gevolgen zichtbaar en voelbaar zullen worden voor de bevolking en de specifieke doelgroepen van de Vlaamse overheid, zoals de ambtenaren en de vakbonden. Men zal daarvoor een extra inspanning aan interne en externe communicatie moeten leveren.

## *2. Kanselarij*

De belangrijkste budgettaire aanpassingen in dit programma betreffen de verdubbeling van het communicatiekrediet bestemd voor enerzijds de Kenniscel Reguleringsmanagement en anderzijds het Taaladvies. De Kenniscel zal op grond van een communicatieplan communicatie moeten gaan voeren rond al haar initiatieven inzake reguleringsmanagement, administratieve vereenvoudiging en vereenvoudiging van de regelgeving. Taaladvies zal intenser gaan communiceren en voorlichten over zaken als de Taaltelefoon, externe en interne taaladvisering en taalaangelegenheden in het algemeen.

De kredieten hebben ook betrekking op de voortzetting van de bestaande takenpakketten en opdrachten van deze afdeling (vertalingen, Vlaamse regelgeving, onderzoek in het kader van de staats-hervorming, eigen werking van de Kenniscel Reguleringsmanagement, enzovoort).

## II. Bespreking

De heer *Luc Van den Brande* vraagt of er een aparte beleidsbrief inzake communicatiebeleid werd ingediend.

De *minister* antwoordt dat dit niet het geval is.

De heer *Luc Van den Brande* betreurt dat. Hij is van mening dat de regering met betrekking tot haar communicatiebeleid een beleidsnota en beleidsbrieven zou moeten voorleggen aan het parlement. Dat is de logica zelf, zeker nu de regering een groot belang hecht aan communicatie en media, en zelf met een ongekende intensiteit communiceert. Zoals het wetenschapsbeleid en het buitenlands beleid, is het communicatiebeleid een belangrijk horizontaal beleidsdomein.

De heer *Norbert De Batselier* stelt vast dat de regionalisering van de ontwikkelingssamenwerking opnieuw in vraag wordt gesteld. Hij is nooit voorstander geweest van de principiële overheveling van de ontwikkelingssamenwerking naar Vlaanderen. Door die overheveling gaat de ontwikkelingssamenwerking immers meer gekoppeld worden aan het economisch beleid, terwijl een federale ontwikkelingssamenwerking eerder aansluit bij het buitenlands beleid, waarbij meer belang wordt gehecht aan de mensenrechten. Die discussie was echter achter de rug. Toch wordt een en ander nu opnieuw in vraag gesteld. De heer *De Batselier* vraagt dan ook welke houding de Vlaamse regering aanneemt in deze aangelegenheid.

## III. Indicatieve stemming

Het aan de commissie toegewezen gedeelte van het ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2003 (bevoegdheden van minister-president Dewael – Communicatie en Ontvangst en Kanselarij) wordt bij indicatieve stemming aangenomen met 8 stemmen tegen 4.

## B. BEVOEGDHEDEN VAN DE HEER PAUL VAN GREMBERGEN, VLAAMS MINISTER VAN BINNENLANDSE AANGELEGENHEDEN, CULTUUR, JEUGD EN AMBTENARENZAKEN

### I. Inleidende uiteenzetting door de minister

#### 1. Personeel

Het jaar 2002 stond vooral in functie van de voorbereiding van de reorganisatie 'Beter Bestuurlijk Beleid' van de Vlaamse overheid. In 2003 zal deze reorganisatie effectief van start gaan (goedkeuring van de basisregelgeving, aanduiding van de leidendes ambtenaren, invulling van de beleidsdomeinen op voorstel van de veranderingsmanagers, vernieuwd beloningsbeleid, enzovoort).

Binnen de krijtlijnen van het sectorale plan voor het beleidsdomein Bestuurszaken, zal de personeelsfunctie in dit nieuwe overheidslandschap een andere rol en positie moeten innemen. Door de nieuwe context van meer responsabilisering en de regulering wordt de uitdaging tweeledig :

- de opvolging en aansturing van de kwaliteit van het personeelsbeleid in de verschillende entiteiten via allerlei instrumenten, zoals het raamstatuut, de managementcode met ken- en stuurgetallen, de beheersovereenkomsten, de managementprofielen, enzovoort ;
- de rechtstreekse ondersteuning van het management bij de eigen concrete invulling van het beleid via de managementondersteunende diensten (MOD's) en de gemeenschappelijk aangeboden dienstverlening.

De beslissingen van de Vlaamse regering van 1 februari en 15 juli 2002 schetsen het toekomstige kader voor de organisatorische invulling van deze managementondersteunende diensten binnen de beleidsdomeinen van de Vlaamse overheid. De MOD's worden georganiseerd volgens het concept van een dienstencentrum : een geresponsabiliseerde entiteit die louter klantgedreven functioneert.

Om de dienstverlening zo optimaal mogelijk te maken, is een nog grotere klantgerichte en vraaggestuurde opstelling van de personeelsfunctie vereist. Bovendien zal nog meer dan voorheen de toegevoegde waarde van Human Resources (HR) voor de realisatie van de organisatiedoelstellingen aangetoond moeten worden, om een acceptatie van het HR-instrumentarium door het management te bekomen.

De laatste jaren worden de effecten van het gevoerde personeelsbeleid jaarlijks opgevolgd en geëvalueerd in het Beleidsrapport Personeel & Organisatie. In het rapport over 2001 werden op basis van deze analyse, los van de komende reorganisatie, 3 prioriteiten naar voren geschoven, die in 2003 zeker de nodige aandacht zullen krijgen :

- de beheersing van de personeelsuitgaven door verantwoorde groei én snoei onder impuls van een geresponsabiliseerd management ;
- de verdere professionalisering en responsabilisering van de werving ;
- de uitwerking van een kwaliteitsvol en geïntegreerd HRM-instrumentarium voor loopbaan- en beloningsbeleid en voor competentie-management.

Bij organisatieontwikkeling is duurzaam ondernemen erg belangrijk. Duurzaam ondernemen combineert de zorg voor goed lopende processen met de zorg voor de betrokkenheid en inzet van de personeelsleden.

De beslissing van 16 november 2001 over de evolutie van de loonkost benadrukt nog meer de noodzaak tot het kritisch in vraag stellen van de processen. Bij de inschatting van de personeelsinzet moet bijzondere aandacht gaan naar het correct inschatten van de vereiste competenties. Op die manier kan men onder meer overkwalificatie en onderbenutting voorkomen.

Het behoort tot de opdrachten van het Vlaamse ministerie van Bestuurszaken om de entiteiten binnen het Vlaamse overheidsapparaat hiertoe te stimuleren, en ondersteuning en instrumenten op maat aan te bieden.

De leidinggevendenden hebben een belangrijke verantwoordelijkheid inzake de inzetbaarheid van de personeelsleden binnen het geheel van de organisatie. Op dat vlak dienen de lijnverantwoordelijken, maar ook de individuele personeelsleden, een pro-actieve houding aan te nemen.

Het management zal verder aangemoedigd en ondersteund worden om positief in te werken op de cultuur en de werknemerstevredenheid. Concepten van 'Anders Werken' kunnen hier worden aangewend : telewerk en kantoorinnovatie beginnen reeds hun waarde te bewijzen.

Bij de kritische benadering van de dienstverleningsprocessen moeten de leidinggevendenden ook aftoetsen welke mogelijkheden geboden worden door ICT-ontwikkelingen en op welke wijze hun dienstverlening kan worden ingepast in de evolutie van het e-government.

In het personeelsbestand van de Vlaamse overheid zijn vrouwen, allochtonen en personen met een handicap nog steeds sterk ondervertegenwoordigd. Vanuit een goed werkgeverschap en een kwaliteitsvolle dienstverlening wordt gestreefd naar een evenredige vertegenwoordiging. Dat impliceert een personeelsbestand dat in verhouding staat tot de samenstelling van de beroepsbevolking.

## 2. Facilities

### a) Gebouwen

In het kader van de door de regering goedgekeurde visienota 'Human Resources Management en Facility Management binnen Beter Bestuurlijk Beleid' wordt een stuurgroep opgericht, die voorstellen moet uitwerken met betrekking tot het geheel of gedeeltelijk inrichten van gebouwen volgens het principe van 'Anders Werken'. Die voorstellen worden getoetst aan een kosten-batenanalyse.

In 2003 zal verder aan de weg van de energie-audit worden getimmerd. De bevindingen van de auditrapporten van de in 2002 doorgelichte gebouwen zullen worden gerealiseerd. De overige 64 gebouwen zullen worden doorgelicht. Uiteindelijk zal men in de loop van 2003 een globaal beeld verkrijgen van de energetische performantie van de 105 grootste gebouwen van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap.

De cel energie zal ook bepaalde opleidingen organiseren in het teken van het verstrekken van een dieper inzicht in de problematiek van CO<sub>2</sub>-uitstoot en milieuvervuiling.

Wat de Vlaamse Administratieve Centra (VAC) betreft, zijn de studie en het ontwerp van het VAC Leuven gepland voor dit jaar. Het gaat daarbij om een bedrag van 165 miljoen euro. Ook de aankoop van de grond voor een VAC te Gent, voor een bedrag van 7,5 miljoen euro, is voorzien, tenzij met de

huidige grondeigenaar – de NMBS – en één of twee privé-partners een PPS-constructie kan worden uitgewerkt. De uitbreiding van het VAC Antwerpen is in de planning opgenomen. Twee pistes zijn mogelijk : hetzij de verwerving van de nabijgelegen gronden, met inbegrip van het kloosterpand (volgens de schatting van het Aankoopcomité voor 1,8 miljoen euro), en het integreren van de verbouwing in het bestaande VAC – de studiekosten voor de verbouwing worden geraamd op 0,5 miljoen euro, hetzij de uitbreiding van het VAC via een overeenkomst met de huidige eigenaar van het pand.

Tevens zal in 2003 gestart worden met de tweede fase van de uitvoering van de restauratie van het Agnetenklooster voor een bedrag van 2,5 miljoen euro, de aanbesteding van de werken aan het klooster van de Grauwzusters voor 4,47 miljoen euro, en de aanbesteding van de studie voor de werken aan de Tavernierskaai te Antwerpen voor 620.000 euro.

Ingevolge de Lambermontakkoorden worden ongeveer 800 ambtenaren overgedragen, inclusief huisvesting. Die gebouwen zullen moeten worden ingericht naar de standaarden die het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap voor haar gebouwen hanteert. Daarvoor zullen de kredieten worden aangewend die in het kader van de Lambermontakkoorden zijn ingeschreven.

#### b) Vlaamse Bouwmeester

De overheid ambieert met haar kwaliteitsbeleid op het vlak van architectuur een voortrekkers- en voorbeeldrol. Naast de initiatieven die in de voorgaande jaren op stapel werden gezet en in 2003 verder zullen worden geïmplementeerd, zal bijzondere aandacht worden besteed aan volgende beleidsinitiatieven :

- de verdere uitbouw van de ondersteuning van de lokale besturen inzake architectuurbeleid ;
- de uitbouw van het centrum voor jonge Europese ontwerpers tot een belangrijke factor in de uitwerking van een architectuurbeleid ;
- de valorisatie van de rol van de bouwheer door de tweejaarlijkse prijs voor bouwheren uit de overheidssfeer ;
- aandacht voor de uitbouw van een architecturaal kwaliteitsbeleid in het kader van Publiek-Private Samenwerking.

Tenslotte is er, gezien de vereniging in één persoon van de bevoegdheden inzake cultuur en ambtenarenzaken, de unieke gelegenheid om de verschillende ankerpunten van het architectuurbeleid in Vlaanderen in een synergetische meerwaarde samen te brengen.

#### c) Logistiek Management

Ergonomisch verantwoord meubilair, aangepast aan het gebouw en met een flexibele inzetbaarheid, garandeert een aangename werksfeer. In het kader van 'Anders Werken' wordt daaraan de nodige aandacht besteed.

Er wordt ook verder gewerkt aan het project 'invoering van milieuzorgsystemen in de administratie'. Binnen het kader van dat project zal tegen eind januari 2003 een vooronderzoek worden uitgevoerd, dat de stand van zaken inzake milieuzorg zal verduidelijken.

In 2003 zullen nieuwe contracten worden afgesloten voor het huren van fotokopieertoestellen. Bijna 500 toestellen moeten voor het einde van de huidige contracten op 31 december 2003 vervangen worden door nieuwe toestellen.

In 2003 zal men ook werk maken van een screening van het wagenpark van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. Het is de bedoeling te komen tot het in gebruik nemen van milieuvriendelijke autovoertuigen.

#### d) Schoonmaak

Ook in 2003 wordt de ecologische en ergonomische lijn doorgetrokken. Speciale aandacht zal gaan naar acties rond personeelsontwikkeling en kwaliteitsopvolging.

De DAB Schoonmaak streeft er naar om tegen begin 2003 een nieuw ISO-certificaat, gebaseerd op ISO 9000-2000, te verwerven.

De ingebruikname van nieuwe gebouwen, ingevolge de opening van het VAC Hasselt en de uitvoering van de Lambermontakkoorden voor de landbouwsector, zal een niet te onderschatten reorganisatie van de schoonmaak vergen.

#### e) Catering

De opening van een nieuw restaurant in het VAC Hasselt vormt een nieuwe uitdaging voor de DAB

Catering. Er zal worden gekozen voor exploitatie in eigen beheer, waarbij eenzelfde kwaliteitsniveau en aanbod als in de andere eigen restaurants zal worden gerealiseerd.

### 3. Informatica- en Communicatietechnologie

2003 wordt een overgangsjaar, waarin belangrijke projecten moeten worden uitgevoerd om de funderingen en basisstructuren vast te leggen, die nodig zijn voor de toekomstige organisatie :

- Beter Bestuurlijk Beleid
- nieuw ICT dienstverleningscontract
- Lambermont.

### 4. Ondersteunend Centrum GIS-Vlaanderen

Het decreet van 17 juli 2000 houdende het Geografisch Informatie Systeem Vlaanderen definieert het samenwerkingsverband dat tot doel heeft de aanmaak, het gebruik, de uitwisseling en het beheer van geografische informatie binnen de overheid te optimaliseren. Binnen dat wettelijk kader worden de beleidsprioriteiten vastgelegd in een strategisch plan GIS-Vlaanderen en in jaarlijkse uitvoeringsplannen. Het GIS-Vlaanderen-plan voor de periode 2001-05 werd vastgesteld bij ministerieel besluit van 15 juni 2001. Het jaarlijkse GIS-Vlaanderen-uitvoeringsplan voor de periode 2002-03 is vastgesteld bij ministerieel besluit van 25 september 2002.

De beleidsprioriteiten van GIS-Vlaanderen situeren zich in drie domeinen :

- Coördinatie : het decreet houdende GIS-Vlaanderen belast het Ondersteunend Centrum GIS-Vlaanderen met de opvolging en implementatie van normen en standaarden voor geografische informatie ;
- Geografische informatievoorziening : via aanmaak of aanschaf en bewerking wordt geografische informatie ter beschikking gesteld van de partners van het samenwerkingsverband. Dat gebeurt via cd-rom en via internet dankzij het on-line distributie-instrument GIRAF (Geographical Information Retrieval Application for Flanders). Tevens dient ingestaan te worden voor het beheer en de organisatie van de bijhouding van de referentiebestanden en enkele belangrijke themabestanden. Daarom werden enkele belangrijke initiatieven genomen :

- KADSCAN : scanning en georeferering van alle kadastrale plans en puntidentificatie van alle kadastrale percelen van Vlaanderen, inclusief de bijhouding ;
- KADVEC : de vectorisering van de KADSCAN-data, die progressief in enkele jaren het KADSCAN initiatief zal vervangen ;
- GRB : het Grootchalig Referentie Bestand als nieuw topografisch correct kader, gebaseerd op databanktechnologie en ten dienste van een zeer ruime groep gebruikers
- FLEPOS (Flemish Positioning Service) : een gebiedsdekkend RTK-GPS (Real Time Kinematic Global Positioning System) netwerk van stations om rechtstreeks op het terrein met centimeternauwkeurigheid topografische metingen te kunnen verrichten ;
- CRAB : het concept en de applicatie voor een databank Centraal Referentie Adressen Bestand is uitgewerkt in 2002 ;
- Middenschalige geografische referentie data : een concept voor definitieve middenschalige referentiebestanden is in uitwerking.
- Dienstverlening : via het internet wordt de nodige meta-informatie in verband met geografische informatie en GIS-projecten ontsloten voor de partners en voor derden. Daarnaast wordt een belangrijke inspanning geleverd om via het éénloket principe alle beleidsrelevante geografische informatie te bundelen in een reeks geoloketten. Op voordracht van minister Van Grembergen erkent de Vlaamse regering de rol van kruispuntsite die de reeks geoloketten Geo-Vlaanderen inneemt. De geoloketten moeten verder worden uitgebouwd in functie van volwaardige tweerichtingsinformatie transacties, inclusief de elektronische doorstroming naar de backoffice, om op die manier volwaardige vormen van elektronisch bestuur te realiseren. Deze functionaliteit wordt uitgebouwd aan de hand van het pilootproject 'geoloket voor Zeer Hoge Resolutie Satelliet Beelden'. Tenslotte worden ook specifieke methodologische en GIS-technische projecten gerealiseerd voor de partners.

## II. Demonstratie van het geoloket KADSCAN

### 1. Inleidende uiteenzetting door de minister

Zoals in zijn beleidsbrief Ambtenarenzaken, onderstreept de *minister* het belang van de goede werking van het samenwerkingsverband GIS-Vlaanderen. In de schoot van GIS-Vlaanderen worden belangrijke initiatieven ontwikkeld inzake de geografische informatievoorziening en de snel ontwikkelende vormen van elektronische dienstverlening. Het gaat daarbij onder meer over het Grootschalig Referentie Bestand (GRB) of het Centraal Referentie Adressen Bestand (CRAB). In afwachting van een gebiedsdekkend GRB worden vandaag reeds de gescande kadastrale perceelplannen via het KADSCAN-project ter beschikking gesteld van de gebruikers. Bovendien heeft de Vlaamse regering afgelopen zomer Geo-Vlaanderen erkend als kruispuntsite voor de ontsluiting van geografische beleidsinformatie in de context van e-government. Met dit beleid neemt Vlaanderen een voortrekkersrol op, die naadloos aansluit bij de in opmaak zijnde Europese richtlijn inzake openbaarheid en hergebruik van overheidsinformatie.

De integratie van geografische datavoorziening en elektronische diensten biedt een belangrijke meerwaarde voor de openbare besturen onder de vorm van een nieuw geoloket met de KADSCAN-gegevens.

Het belang van kadastrale informatie is bekend : het vormt een belangrijk dagelijks werkinstrument voor de gemeentebesturen, onder andere als grondslag voor de milieu- en bouwvergunningen. Met KADSCAN ontsluit het Ondersteunend Centrum GIS-Vlaanderen (OC GIS-Vlaanderen) de kadastrale planinformatie op digitale wijze.

In het KADSCAN-project werden ongeveer 13.500 kadastrale perceelplannen digitaal verwerkt. Na genoeg vijf miljoen percelen werden geïdentificeerd en gelokaliseerd. Deze gegevens werden op cd-rom ter beschikking gesteld van alle openbare besturen. Het project verloopt in samenwerking met AKRED (Administratie van het Kadaster, de Registratie en de Domeinen), wat het OC GIS-Vlaanderen toeliet om de KADSCAN-bestanden te actualiseren tot de kadastrale toestand op 1 januari 2001.

De bijgewerkte KADSCAN data zijn voortaan ook bevroegbaar via een afgeschermd geoloket. Met dat geoloket wordt de gebruiksdrempel verlaagd tot enkele muisklikken. Navigeren kan via zeer

herkenbare stappen als selectie van gemeente, straat en huisnummer, of voor de ingewijden via de kadastrale identificatoren. Dit initiatief zal ongetwijfeld naar waarde worden geschat door de talrijke ambtenaren voor wie het loket stapsgewijs zal worden ontsloten. Het wordt een belangrijke informatiebron, geheel conform de specificaties van de kruispuntsite Geo-Vlaanderen.

### 2. Algemene toelichting door de heer Hans Dufourmont, stafmedewerker van het Ondersteunend Centrum GIS-Vlaanderen

De heer *Hans Dufourmont* licht toe op welke manier het samenwerkingsverband GIS-Vlaanderen functioneert. Van bij het begin, in 1995, werd resoluut gekozen voor de weg van de digitale informatiemaatschappij. Om die reden heeft men in eerste instantie geografische informatie ter beschikking gesteld via cd-rom. Momenteel zijn 74 producten beschikbaar.

Omdat de context op het terrein zeer snel evolueert, heeft men echter ook een tweede piste ontwikkeld : via het internet kan men, met het instrument GIRAF, geografische data nog sneller ter beschikking stellen van de klant en kan men nog sneller inspelen op de actualisatie van de verschillende bestanden. Naast de applicaties voor het mesttransport vanuit de Mestbank en voor de bodemattesten vanuit OVAM, vormt GIRAF, dat elektronische transacties mogelijk maakt tussen overheid en burger, een derde reële e-governmentapplicatie.

Een derde belangrijke piste die momenteel wordt gerealiseerd binnen het samenwerkingsverband GIS-Vlaanderen, beoogt het openstellen van geografische informatie voor een ruim publiek, dankzij de technologie van de geoloketten in het programma Geo-Vlaanderen. Dat initiatief sluit aan bij de Europese richtlijn in voorbereiding inzake openbaarheid en hergebruik van overheidsinformatie.

### 3. Toelichting bij de kruispuntsite Geo-Vlaanderen door de heer Jo Van Valckenborgh, Celhoofd van het Dienstencentrum OC GIS-Vlaanderen

#### Slide 1 : Kruispuntsite Geo-Vlaanderen

#### Slide 2 : De (on)toegankelijkheid van deze informatie

De heer *Jo Van Valckenborgh* legt uit dat e-government voorziet in de toegankelijkheid van overheidsdata via loketfuncties. Voor geografisch

gebonden informatie wordt dat gerealiseerd door de kruispuntsite Geo-Vlaanderen. Zodra een databank een adres of perceelsnummer bevat, is er sprake van geografisch gebonden informatie. Zowat alle data binnen de Vlaamse overheid vertonen dan ook een min of meer locatiegebonden karakter.

De bedoeling van de kruispuntsite is om al die databanken met elkaar te koppelen. Op basis van een adres kan men dan bijvoorbeeld nagaan of men een bouwvergunning kan krijgen, een link leggen naar het gewestplan en op termijn ook een vergunningsdossier indienen en de stand van zaken van het dossier vanuit de backoffice raadplegen.

#### *Slide 3 : Bijdrage GIS-Vlaanderen*

De kruispuntsite is dus een belangrijk onderdeel van de thematische clusters van e-government : ze laat toe om voor de verschillende thema's een link te leggen, tussen de clusters of binnen een cluster. De kruispuntsite heet voluit 'Kruispuntsite op het internet voor de bevraging van thematische informatie met een geografische dimensie', en bevat bijna de volledige beleidsinformatie met een geografische component.

#### *Slide 4 : Geo-Vlaanderen*

De site bevat twee onderdelen. Er zijn de geografische data (kaarten). Via de server van het Ondersteunend Centrum (OC) kan men vanuit een geografische component een link leggen naar een partner, bijvoorbeeld een cluster inzake onderwijs of milieu. De partner zorgt voor het aanbrengen en het beheer van de thematische informatie. Het OC staat slechts in voor het actualiseren van de referentiedata (adressen, topografische kaarten, enzovoort). Omdat de thematische informatie zich bij de partner bevindt, moet het OC zich dus niet bekommeren om beheerproblemen met betrekking tot bijvoorbeeld de gewestplannen.

#### *Slide 5 : Algemene doelstellingen*

#### *Slide 6 : Voordelen*

Elk geoloket streeft een aantal doelstellingen na en biedt een aantal voordelen. Zo is het eigen aan het internet dat het 24 uur op 24, dus continu, toegankelijk is.

#### *Slide 7 : De geschiedenis van Geo-Vlaanderen*

Geo-Vlaanderen is vrij uniek, niet alleen in Vlaanderen, maar ook op Belgisch niveau en zelfs daar-

buiten. Nadat men in 1998 begon met digitale gewestplannen, werd vervolgens gestart met de eerste fase van het geoloket. Zowel de techniek als de thema's werden constant verder ingevuld. Inmiddels worden continu en steeds in samenwerking met een partner geoloketten uitgebouwd en publiek toegankelijk gesteld.

*Slide 8 : <http://www.gisvlaanderen.be/Geo-Vlaanderen>*

#### *Slide 9 : Beschikbare geoloketten*

Momenteel is al een hele reeks geoloketten beschikbaar. Zij werden gerealiseerd in samenwerking met een partner, en hebben bijvoorbeeld betrekking op het recht van voorkoop, de waterkwaliteit, de boskartering, Natura 2000, enzovoort. Eén van de doelstellingen van die geoloketten is het publiek maken van informatie, vooral van juridisch gebonden informatie. Inzake Natura 2000 heeft de Europese overheid bijvoorbeeld bepaald dat de natuur- en vogelrichtlijngebieden publiek toegankelijk moeten zijn. Het internet is daartoe een zeer belangrijk instrument, en maakt het mogelijk om de kaarten ook geografisch te tonen.

#### *Slide 10 : Nieuwe geoloketten (in ontwikkeling)*

Er zijn ook heel wat nieuwe geoloketten in ontwikkeling, bijvoorbeeld met betrekking tot de overstromingsgebieden. Het is de bedoeling om op het internet niet alleen de natuurlijke overstromingsgebieden te kunnen opzoeken, maar ook om op termijn een databank te kunnen bekijken met informatie over waar er al overstromingen zijn geweest. Op die manier krijgt men als burger een zicht op de plaatsen in Vlaanderen waar overstromingsgevaar bestaat. Op termijn is dit ook een inventarisatie-instrument : de gemeente zal gegevens kunnen invoeren over de precieze locatie van aan de gang zijnde overstromingen.

#### *Slide 11 : De toekomst van Geo-Vlaanderen*

Geo-Vlaanderen maakt dus niet alleen een bevraging mogelijk, maar ook het invoeren, controleren en rapporteren van gegevens, mede dankzij de samenwerking, binnen GIS-Vlaanderen, met de verschillende partners van de Vlaamse overheid.

#### *4. Demonstratie van het geoloket KADSCAN door de heer Bart Verbeeck, GIS ingenieur OC GIS-Vlaanderen*

De heer *Bart Verbeeck* merkt op dat het geoloket KADSCAN nog niet online staat, maar op een

testserver. Zo kan men het systeem demonstreren en werken aan de verdere ontwikkeling ervan. Bovendien zijn de KADSCAN-gegevens te delicaat om zomaar in de openbaarheid te brengen. Daarom is het gebruik ervan beveiligd.

Via dit geoloket worden de gescande kadastrale plannen en de kadastrale perceelsgegevens ter beschikking gesteld. Andere informatie, zoals namen van eigenaars of kadastrale inkomens, worden nooit langs deze weg getoond.

Het KADSCAN-loket kent drie specifieke toepassingsdomeinen. Ten eerste gaat het om het consulteren van de KADSCAN-gegevens (plannen en percelen). Het loket kan ook gebruikt worden als navigatie-instrument bij andere geoloketten, zodat de gebruiker zich kan oriënteren. Op die manier vormt het eigenlijk een venster op Vlaanderen : iemand die het gewestplan wil consulteren kan via de kadastrale gegevens of het adres een bepaald perceel terugvinden en de gewestplanbestemming ervan nagaan. Een derde, toekomstige toepassing bestaat in het uitvoeren van kadastraal gebonden inventarisaties, zoals de inventarisatie van onbebouwde percelen of leegstand. Dat kan perfect online gebeuren : met dit instrument is het gemakkelijk om zich te oriënteren en een perceel terug te vinden.

Men kan de kadastrale gegevens op twee manieren bevragen : hetzij via kadastrale data, hetzij via adresgegevens. Als achtergrond kan men kiezen voor het stratenplan, maar men kan ook voor andere lagen kiezen. Momenteel staat enkel de topografische kaart klaar, maar het is perfect mogelijk om ook andere achtergronden te voorzien.

Wie een huis wil kopen, kan het bewuste perceel opzoeken via de adresgegevens en bijvoorbeeld nagaan of hij of zij een vergunning kan krijgen om verbouwingen uit te voeren, door het gewestplan op die plaats op te vragen. De maximumschaal waarop men kan inzoomen op het gewestplan bedraagt 1/10.000<sup>ste</sup>.

##### 5. Vragen en opmerkingen van de commissieleden en antwoorden van de sprekers

De heer *Dirk Holemans* vraagt of ook BPA's kunnen worden geraadpleegd.

De heer *Jo Van Valckenborgh* antwoordt dat momenteel samen met AROHM 3.500 BPA's worden ingescand en gegeorefereerd. De kwaliteitscontrole is reeds achter de rug. In principe worden die BPA's volgend jaar op cd-rom bezorgd aan alle ge-

meentebesturen. Ook de gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen (RUP's) zullen worden toegevoegd. Op termijn zal men het openbaar onderzoek met betrekking tot die RUP's via het geoloket kunnen laten verlopen. Ook de VEN-gebieden kan men via het loket meedelen aan het publiek.

De heer *Norbert De Batselier* vraagt of dat ook geldt voor de gemeentelijke structuurplannen.

De heer *Jo Van Valckenborgh* wijst erop dat er geen richtlijn bestaat die oplegt dat de gemeentelijke structuurplannen digitaal moeten worden aangemaakt of gegeorefereerd. Momenteel zijn dat dus nog analoge documenten, die zullen worden ingescand en vervolgens toegevoegd. Met het oog op het verwerven van de nodige informatie vanwege de gemeenten moet wel nog een en ander gecoördineerd worden. Het is dus aangewezen dat men richtlijnen geeft over hoe de structuurplannen digitaal moeten worden aangemaakt. Dan kan men ze bij elkaar brengen in een databank, en vervolgens aanbieden aan het publiek.

De structuurplannen zijn echter ontwerp teksten of -plannen, die weliswaar geratificeerd worden, maar toch eerder als indicatieve schets dan als juridisch materiaal zijn opgevat. Daarom verschillen ze van de RUP's die, zoals de gewestplannen, duidelijk de bestemming van een perceel aangeven.

De heer *André Denys* vraagt of er ook een link wordt gelegd naar de milieuvergunningen.

De heer *Jo Van Valckenborgh* antwoordt dat men de milieuvergunningen wil koppelen aan onder meer de kadastrale gegevens. Het is immers de bedoeling van e-government om, in samenwerking met de verschillende clusters, de applicaties te verfijnen en aan te vullen met geografische gegevens. Momenteel wordt een milieuvergunningendatabank opgestart. Die is voorlopig nog niet gelinkt aan een geografisch loket. Dat is wel de bedoeling : alle clusters, alle toekomstige initiatieven inzake loketfuncties, bijvoorbeeld inzake milieu of welzijn, zullen worden gekoppeld aan cartografische gegevens.

De heer *Norbert De Batselier* merkt op dat die vergunningen belangrijk zijn voor het gemeentelijk structuurplan. Het schepencollege neemt die immers mee in overweging bij het nemen van een beslissing. Men zou dan ook nu al moeten kunnen bepalen voor welke omgevingen de gemeente RUP's moet opstellen.

De heer *Jo Van Valckenborgh* antwoordt dat men bij het OC GIS-Vlaanderen werkt vanuit één beleidselement, namelijk geografische informatie. Dergelijke informatie kan betrekking hebben op heel wat beleidsdomeinen. Men moet die andere beleidsdomeinen echter dikwijls echt gaan overtuigen om daarin mee te stappen.

Het OC GIS-Vlaanderen moet samen met zijn partners richtlijnen opstellen over het digitaal aanmaken van de structuurplannen. Dat kan echter niet van vandaag op morgen. Sommige wetgeving heeft immers nog geen nood aan digitale informatie. Bovendien vraagt de digitale verwerking van gegevens heel wat tijd. Het inscannen van de BPA's is een project van twee jaar. Het is dus de bedoeling om ook alle structuurplannen te digitaliseren of in te scannen, en ze op termijn toe te voegen. Helaas beschikt men niet altijd over voldoende tijd of middelen om die informatie direct aan te leveren.

Volgens de heer *André Denys* moet het einddoel erin bestaan dat de burger per perceel op het internet kan nagaan wat de toestand is in verband met milieuvergunningen, bouwvergunningen, enzovoort. Wanneer zal het zover zijn? Zijn er nog hinderpalen in de wetgeving? Zijn er andere elementen die dat verhinderen?

De heer *Jo Van Valckenborgh* wijst erop dat de hinderpalen niet zozeer in de wetgeving zijn terug te vinden. Het voornaamste probleem is dat de informatie digitaal moet worden aangemaakt en aangeleverd. Indien dat gebeurt, kan men veel realiseren.

De heer *Norbert De Batselier* leidt daaruit af dat er dus in de eerste plaats een financieel probleem is.

Uiteraard is men bij het weergeven van informatie afhankelijk van de kwaliteit van de aangeleverde gegevens. Maakt men van dit programma gebruik om het kadaster, dat veel fouten bevat, te toetsen op zijn juistheid?

Volgens de heer *Jo Van Valckenborgh* is het de bedoeling om in een volgende fase alle gebouwen en percelen te digitaliseren en daarbij, in samenwerking met de administratie van het Kadaster, de inhoudelijke en geografische fouten en anomalieën op te sporen en eruit te halen. Dat gebeurt op basis van KADVEC, het vectorisatieprogramma van KADSCAN. Daarover zijn duidelijke afspraken gemaakt.

De heer *Hans Dufourmont* verklaart dat de problemen met het kadaster worden aangepakt in een

aantal stappen. KADVEC vormt de tweede stap in dat proces. Inzake geometrische precisie bevindt men zich nog altijd op het niveau van de KADSCAN-data, dus geëcorefereerd naar middenschalige referentiebestanden. Op iets langere termijn zal men een topografisch referentiekader gaan vormen, waarin het kadaster een van de thema's wordt. Op dat ogenblik zullen ook die kadastrale gegevens in principe geometrisch volledig correct zijn. Uiteraard moet daartoe het Grootchalig Referentie Bestand worden uitgebouwd conform het door de Vlaamse regering goedgekeurde businessplan. Daarin wordt vooropgesteld dat men dat voor heel Vlaanderen, gemeente per gemeente, zal realiseren over een periode van twaalf jaar. Op lange termijn zal dat proces er dus toe leiden dat de kadastrale gegevens topografisch-geometrisch overeenstemmen met de andere bestanden.

De heer *Norbert De Batselier* vraagt hoe men omgaat met de situatie waarbij het Vlaamse Gewest en de gemeente wel beschikken over een structuurplan, maar de provincie niet. Daardoor heeft het gemeentelijk structuurplan slechts een beperkte geldingskracht. Hoe wordt dat meegedeeld aan iemand die gegevens opvraagt via de computer?

Volgens de heer *Hans Dufourmont* situeert die vraag zich buiten de context van GIS-Vlaanderen. Dat probleem moet door AROHM worden behandeld. GIS-Vlaanderen is slechts de technologische partner, die ervoor zorgt dat de aangeleverde informatie op een gestandaardiseerde manier ter beschikking wordt gesteld van de gebruiker.

De heer *Jo Van Valckenborgh* wijst erop dat GIS-Vlaanderen nooit data op het internet plaatst, als daar geen juridische overeenkomst over bestaat met de betrokken instantie (AROHM of de gemeente). Een RUP of structuurplan dat niet is goedgekeurd of geratificeerd, wordt niet op het internet geplaatst.

De heer *Norbert De Batselier* vraagt vervolgens wat men dan doet als een gemeente haar structuurplan goedkeurt onder voorbehoud van de latere goedkeuring van het provinciale structuurplan.

De heer *Jo Van Valckenborgh* antwoordt dat indien de betrokken administratie laat weten dat die informatie publiek mag worden gemaakt, daaraan gevolg wordt gegeven, maar dan wel met vermelding van het voorbehoud. Ook bij een openbaar onderzoek wordt erop gewezen dat het gepubliceerde document geen officiële waarde heeft.

De digitale informatie die nu al op het internet wordt aangeboden, zoals het gewestplan, heeft momenteel nog geen enkele juridische waarde. Het is nog steeds het analoge document dat officieel is. Dat het getoonde gewestplan slechts een indicatieve waarde heeft, wordt ook aangegeven. AROHM gaat er weliswaar van uit dat het om het juiste plan gaat, maar het is niet het juridisch geldige document.

Om die reden is het ook niet de bedoeling dat iedereen zomaar een gewestplan op het internet kan plaatsen. Een gemeente bijvoorbeeld kan immers perfect zelf het gewestplan op het internet plaatsen, maar alleen de hogere overheid kan garanderen dat zij de juiste versie aanbiedt. Voor de overheid is het echter belangrijk dat er maar één loket wordt aangeboden, met de juiste informatie.

De *minister* vraagt op welke manier men, bij het openbaar maken van goedgekeurde bouwplannen, omgaat met het recht op privacy. Komt de veiligheid niet in het gedrang indien men via die plannen kennis kan nemen van de indeling van een woning, de locatie van de ramen, enzovoort ?

De heer *Jo Van Valckenborgh* antwoordt dat men in e-government ook rekening houdt met het veiligheidsaspect. Persoonsgebonden data en ingediende dossiers inzake bijvoorbeeld milieuvergunningen, kan het brede publiek niet raadplegen. Dergelijke data blijven voorbehouden aan de indiener en de betrokken administratie.

Wat GIS-Vlaanderen momenteel aanbiedt, zijn publiek toegankelijke gegevens. Het is wel zo dat de KADSCAN-gegevens slechts voor een bepaalde groep toegankelijk zijn. Naar de toekomst toe zal men de doelgroepen bepalen, zoals bijvoorbeeld notarissen of Vlaamse ambtenaren. Bovendien zal de transactie van een bouwvergunningdossier worden beveiligd met paswoorden en digitale handtekeningen.

De *minister* vraagt hoe die beperkte toegang te rijmen valt met de principiële openbaarheid van bestuur. Hij vraagt ook of men de op het internet geplaatste informatie kan downloaden of afdrukken.

De heer *Jo Van Valckenborgh* antwoordt dat zodra naar aanleiding van een bouwvergunningdossier een openbaar onderzoek wordt georganiseerd, het dossier voor de periode van het openbaar onderzoek op het internet kan worden geplaatst. Zodra die periode is afgesloten, wordt het verwijderd. Het is echter steeds de administratie die bepaalt of een document op het internet mag worden geplaatst.

De op het internet geplaatste data zijn in principe openbaar. Indien het echter gaat om privé-gegevens, moet men de nodige beveiliging voorzien. Dergelijke aspecten worden momenteel onderzocht en ontwikkeld. De huidige fase van aanbieden van informatie aan het publiek vormt al een hele stap.

De heer *André Denys* verwijst naar het door de regering goedgekeurde businessplan met betrekking tot het Grootchalig Referentie Bestand (GRB), vraagt wanneer de vooropgestelde termijn van twaalf jaar start, en wat de stand van zaken is.

De heer *Hans Dufourmont* verduidelijkt dat in 1999 werd gestart met het uitbouwen van het concept van het GRB. Daarna werden alle belangrijke gebruikersgroepen van het nieuwe initiatief geconsulteerd. Het GRB moet immers effectief als veralgemeend topografisch referentiekader kunnen worden gebruikt. Als gevolg van die consultatie werd het concept bijgestuurd.

Daarna werd een aantal pilootprojecten uitgevoerd. Na de oplevering van die projecten werd een businessplan opgemaakt om de gebiedsdekking te kunnen realiseren. Sinds vorig jaar loopt een aantal operationele projecten van het GRB. Elf gemeenten zijn momenteel in uitvoering. Voor 2003 is al een eerste reeks van zes gemeenten goedgekeurd door de stuurgroep van het samenwerkingsverband. Er komt ook nog een tweede reeks in 2003. Op voorwaarde dat men blijft instaan voor de structurele financiering van het geheel, zal de aanmaak van een gebiedsdekkend referentiebestand worden afgerond in 2014. Simultaan met die werkzaamheden moet natuurlijk constant gewerkt worden aan een bijhoudingscyclus. De werkelijkheid op het terrein evolueert immers zeer snel.

De heer *Jo Van Valckenborgh* merkt op dat men een duidelijk onderscheid moet maken tussen het GRB, wat een grootschalig project is, en andere projecten zoals Geo-Vlaanderen. Geo-Vlaanderen zal immers niet wachten tot 2014 om te werken met hetgeen al voorhanden is. De snelheid waarmee men vooruitgang boekt, zal in grote mate afhangen van de samenwerking met de partners binnen e-government.

De heer *André Denys* vraagt wanneer alle Vlaamse gemeenten zullen aangesloten zijn. Wanneer zullen alle kadastrale gegevens beschikbaar zijn ?

De heer *Jo Van Valckenborgh* antwoordt dat de gemeenten nu al zijn aangesloten. Geo-Vlaanderen is

nu al voor iedereen toegankelijk. Ook kadastrale informatie kan men op vrij korte termijn publiek stellen. Dat is geen probleem. Het probleem is dat de administratie van het Kadaster dat niet graag heeft. Momenteel moet men immers, bijvoorbeeld met het oog op het aanvragen van een bouwvergunning, uittreksels vragen aan het Kadaster. Uiteindelijk werd met AKRED afgesproken om die informatie alleen voor specifieke doelgroepen toegankelijk te maken, mét paswoordbeveiliging.

De heer *Norbert De Batselier* neemt aan dat ook notarissen de kadastrale informatie zullen kunnen raadplegen. De gemeenten vragen meestal een retributie voor het verstrekken van dergelijke gegevens. Die tarieven zijn de jongste jaren trouwens fors gestegen, ook omdat de notarissen zelf hun tarieven aanpassen. Als de notarissen die informatie zelf zullen kunnen raadplegen, hebben zij dan de gemeenten niet meer nodig, zodat ze voor die gegevens ook niet meer zullen moeten betalen ?

De heer *Jo Van Valckenborgh* antwoordt dat dit niet de bedoeling is. In het kader van bepaalde projecten, zoals inzake de bodemattesten, werd met de notarissen werd afgesproken om het geheel duidelijk te kaderen. Het is dus niet zo dat iedereen alles zal kunnen raadplegen. Wel zal men met de doelgroepen en met de provincies en gemeenten afspraken maken over het gebruik van het geoloket Kadaster in het kader van milieu- en bouwvergunningdossiers.

Met de demonstratie wil GIS-Vlaanderen vooral tonen dat het over de nodige technologie beschikt. Maar het OC GIS-Vlaanderen bepaalt niet de thematische invulling. Daarom wordt samengewerkt met partners zoals Stedenbouw en OVAM.

Mevrouw *Hilde De Lobel* vraagt of de website Geo-Vlaanderen en de KADSCAN-gegevens in andere talen dan het Nederlands worden aangeboden.

De heer *Jo Van Valckenborgh* stelt dat dit perfect mogelijk is, maar dat het ook afhangt van de beschikbare middelen. Het OC GIS-Vlaanderen voert opdrachten uit in samenwerking met partners. Het is de partner die instaat voor de financiering en de input. Het is dan ook niet het OC GIS-Vlaanderen dat beslist over het aanbieden van de site in andere talen.

Mevrouw *Hilde De Lobel* stelt vast dat dit aanbod er momenteel nog niet is, en dat er ook geen vraag naar is. Zij vraagt zich dan ook af wat de bedoeling, de aanleiding of het praktische nut is van het opne-

men van een wervingsparagraaf in het Engels, en niet in het Frans, in de folder van het OC GIS-Vlaanderen. Aan de minister vraagt zij wat de taalwetgeving daarover zegt.

De heer *Jo Van Valckenborgh* merkt op dat inmiddels wel een afspraak werd gemaakt met de beheerders van 'flanders.be', de website met betrekking tot het Vlaamse buitenlands beleid, om de stratengids te vertalen ten behoeve van buitenlanders. Het OC GIS-Vlaanderen probeert om in meerdere talen te werken, maar zoals gezegd hangt dat ook af van de beschikbare middelen.

De heer *Norbert De Batselier* stelt dat ook het OC GIS-Vlaanderen de taalwetgeving moet respecteren. Men moet daar rekening mee houden.

De *minister* bevestigt dat : elk officieel document moet in overeenstemming zijn met de taalwetgeving.

De heer *Mark Van der Poorten* heeft vragen bij de toekomstige evolutie en bruikbaarheid van het systeem, onder meer voor de lokale besturen. De informatie over bouwvergunningen, kadastrale gegevens, enzovoort, worden immers vooral aangereikt door de gemeenten, en dat zal wellicht zo blijven. Momenteel gebeurt dat via een omweg : diverse kanalen, zoals het Kadaster, AROHM, enzovoort, voeren informatie in het systeem in. Is het op termijn, met het oog op een goed en degelijk bestuur, niet wenselijk dat de gemeenten hun informatie rechtstreeks aanleveren ? Ze zouden hun gegevens dan ook zelf kunnen aanpassen. Daartegenover staat het gevaar dat die informatie dan misschien niet altijd up-to-date zal worden gehouden op Vlaams niveau. Hoe ziet men dat op termijn evolveren, vooral inzake het aanpassen en actualiseren van gegevens ?

De heer *Hans Dufourmont* bevestigt dat het transfereren van informatie altijd via GIS-Vlaanderen zou moeten verlopen, zodat men steeds over de meest recente en erkende versie van de referentie-informatie kan beschikken. Dat is het uitgangspunt. Men kan echter niet vermijden dat gemeenten autonoom een aantal initiatieven gaan ontwikkelen. Daarom probeert het samenwerkingsverband de gemeenten te stimuleren, door het hen technologisch eenvoudig te maken om aan te sluiten op de realisaties van GIS-Vlaanderen. Zo heeft het Dienstencentrum onlangs nog een folder voorbereid, die alle technische informatie bevat om de gemeenten in staat te stellen om met een kleine aanpassing van hun interne internetinitiatieven, rechtstreeks de geografische informatie over hun

grondgebied te consulteren via de website Geo-Vlaanderen.

In een aantal sectoren bestaat inderdaad het risico dat verouderde informatie op het internet circuleert. Op vraag van AROHM zal in een volgende stuurgroepvergadering bij hoogdringendheid bekeken worden hoe men in de toekomst, in de context van het algemene databeleid van GIS-Vlaanderen, zal omgaan met de vermenigvuldiging van informatie op het internet, inclusief het risico op verouderde versies. Daarover zal in de komende maanden een gemeenschappelijk standpunt worden ingenomen, dat de partners, dus ook de provincies en gemeenten, in principe zullen moeten volgen.

### III. Bespreking

#### 1. Vragen en opmerkingen van de commissieleden

##### a) Tussenkoms van de heer André Denys

De heer *André Denys* vindt dat de kruispuntsite Geo-Vlaanderen een zeer interessant project is. Hij vraagt of het mogelijk is om een stappenplan op te stellen, waarin de realisatie van het project in zijn verschillende fasen wordt toegelicht en getimed. Men moet zichzelf immers verplichten om met duidelijke doelstellingen te werken, die kunnen worden opgevolgd. Dat geldt ook voor Geo-Vlaanderen.

De spreker vraagt ook de nodige ondersteuning voor de lokale besturen. De grootste input in het project Geo-Vlaanderen komt van de gemeenten. Indien men de uitvoering van het project wil versnellen, moet men consequent zijn en daartoe de nodige middelen of personeel ter beschikking te stellen van de lokale besturen. Precies omdat het voorgestelde project, met het oog op een modern bestuur, zo belangrijk is, moet men een stappenplan opstellen, met inbegrip van een financieel luik.

De heer Denys wil de ondersteuning van de lokale besturen ook in de bredere context van het kerntakendebat plaatsen. Hij is een voorstander van het doorschuiven van bevoegdheden naar de lokale besturen. Kleine en middelgrote gemeenten zijn daar echter dikwijls onvoldoende voor gewapend. Zij hebben onvoldoende kennis in huis om bepaalde beleidsdomeinen, die eigenlijk thuishoren op het lokale niveau, te beheren. Daarom moet worden nagedacht over de mogelijkheid om bij de Vlaamse administratie, die wel over de nodige

knowhow beschikt, een kenniscel op te richten ten behoeve van de lokale besturen.

In elk geval is het niet omdat men meer bevoegdheden zou geven aan de lokale besturen, dat men automatisch moet overgaan tot schaalvergroting of fusies. Kleine gemeenten hebben het recht om klein te zijn. Indien in die kleine gemeenten voor sommige beleidsdomeinen de nodige kennis ontbreekt, moet men hen in staat stellen om die kennis te verwerven.

De vraag naar ondersteuning van de lokale besturen geldt dus niet alleen voor het project Geo-Vlaanderen, maar heeft een bredere betekenis. Volgens de heer Denys is er bijvoorbeeld inzake ruimtelijke ordening een budget vrijgemaakt met het oog op de ondersteuning van lokale besturen. Daar wordt naar verluidt wel weinig gebruik van gemaakt.

Ingevolge de uitvoering van de Lambermontakkoorden zijn ongeveer 800 personeelsleden overgeheveld naar de Vlaamse administratie. Dat is blijkbaar vlot verlopen. De spreker vraagt of de inpassing van die nieuwe personeelsleden hervormingen zal meebrengen. Zal men met hen rekening houden bij de implementatie van het project 'Beter Bestuurlijk Beleid'? Waar zullen bijvoorbeeld de overgekomen landbouwambtenaren worden ingeschakeld, in de landbouwadministratie of bij de Vlaamse Landmaatschappij? Hoe zal de samenwerking tussen die twee instellingen verlopen? Zal men van de gelegenheid gebruik maken om een administratieve vereenvoudiging door te voeren in de landbouwsector?

De heer Denys is een voorstander van de grote principes van het project 'Beter Bestuurlijk Beleid'. Hij vraagt naar de precieze timing van het project: wanneer zullen de implementatie en de uitvoering van het project plaatsvinden, mede gelet op de vereiste om eerst nog een aantal elementen decretaal te regelen? Wordt 2003 inderdaad een overgangsjaar?

##### b) Tussenkoms van de heer Dirk Holemans

De heer *Dirk Holemans* merkt op dat de problematiek van de gemeentefusies al werd besproken in de commissie bevoegd voor binnenlandse aangelegenheden, en verwijst naar het advies terzake van de Hoge Raad voor Binnenlands Bestuur. Men kan niet van de Vlaamse administratie verlangen dat ze elke gemeente, hoe klein ook, gelijkmatig gaat ondersteunen. Men mag het debat over een mogelijke schaalvergroting dan ook niet uit de weg gaan.

Volgens de heer *André Denys* kan er in elk geval geen sprake zijn van een schaalvergroting zoals die van de jaren 70, toen de burger geen enkele inspraak kreeg. Hij stelt vast dat er zelfs vandaag nog altijd kunstmatige gemeentelijke constructies bestaan.

De heer *Dirk Holemans* herinnert eraan dat de regering een dienst Interne Audit heeft opgericht, die waakt over het goed functioneren van de diensten. Ambtenaren die een mogelijke disfunctie vaststellen, kunnen er terecht met hun opmerkingen of klachten. De spreker vraagt hoe operationeel deze nieuwe dienst is, welke dossiers hij reeds heeft aangepakt, en of er reeds klachten zijn ingediend.

Met betrekking tot het gevoerde diversiteitsbeleid verwees de minister naar het in mei 2002 aangenomen decreet met betrekking tot de evenredige participatie op de arbeidsmarkt. Daarin wordt ook aan de Vlaamse overheid gevraagd om terzake een voorbeeldfunctie te vervullen. Dat aandachtspunt is niet nieuw. Reeds in 1990 benoemde de Vlaamse regering een opdrachthouder Emancipatiezaken en moesten ook de VOI's een emancipatieambtenaar aanstellen. In zijn nieuwe beleidsbrief heeft de minister het niet meer over emancipatieambtenaren, maar over diversiteitsconsultants. Die zouden beter moeten worden gepositioneerd in de organisatie dan de vroegere emancipatieambtenaren. Wat bedoelt de minister met dat 'beter positioneren'? In het verleden was het soms moeilijk voor de betrokken ambtenaren om hun taak met betrekking tot het diversiteitsbeleid in te passen in hun globale takenpakket. Zullen de diversiteitsconsultants wel voldoende tijd en middelen krijgen?

De heer *Holemans* is tevreden over de expliciete aandacht van de minister voor het duurzaam ondernemen. Is het mogelijk om de resultaten van de aan de gang zijnde energie-audit van de gebouwen nu reeds ter beschikking te stellen? Voor welke gebouwen zijn er reeds maatregelen genomen, en wat is de milieuwinst van die maatregelen?

De minister had het ook over de vernieuwing van de fotokopieertoestellen. Die vernieuwing biedt interessante mogelijkheden om duurzaam te ondernemen. Sommige firma's leasen dergelijke toestellen en hergebruiken tot 90 percent van de oude toestellen in nieuwe. Ook daar is dus een grote milieuwinst mogelijk.

In het kader van de invoering van milieuzorgsystemen, vraagt de heer *Holemans* of het de ambitie is van de minister om voor de Vlaamse administratie

te streven naar een EMAS-certificaat, nu een nieuwe Europese richtlijn die mogelijkheid ook voorziet voor openbare besturen. Dat zou in elk geval een enorme stap voorwaarts zijn, zoals ook het invoeren van een uniforme regeling voor de hele administratie.

Ten slotte vraagt de spreker of de minister de locatie van het VAC Gent kan meedelen, nu er middelen zijn ingeschreven om de gronden daarvoor aan te kopen.

#### c) Tussenkomen van de heer Luc Van den Brande

Met betrekking tot de presentatie van het geoloket KADSCAN, vraagt de heer *Luc Van den Brande* of en hoe dat project wordt gekoppeld aan het – onder meer door de GOM Antwerpen ondersteunde – project 'dynamische inventaris bedrijventerreinen'. Dat project maakt het mogelijk om online na te gaan of en waar er bedrijventerreinen beschikbaar zijn. Uiteraard is het nuttig om een aantal gegevens ter beschikking te hebben, maar een project als Geo-Vlaanderen mag geen statisch gegeven blijven. Het moet permanent geactualiseerd worden en op een dynamische wijze aangeven wat de evolutie is op het terrein.

De minister heeft de essentie van het project 'Beter Bestuurlijk Beleid' nogal helicoptermatig behandeld. Over de kern van de zaak heeft hij bijzonder weinig gezegd. Het is duidelijk dat men de vooropgestelde timing helemaal niet haalt: als de minister het heeft over het transitiejaar 2003, bedoelt hij eigenlijk dat er in 2003 helemaal niets zal gebeuren. Het is de verantwoordelijkheid van de regering dat er, ondanks haar goede voornemens, niets is terechtgekomen van haar hervormingsplannen.

De drie federale wetsontwerpen met betrekking tot de rijkscomptabiliteit zijn richtinggevend voor wat al dan niet mogelijk is inzake 'Beter Bestuurlijk Beleid'. Die ontwerpen worden momenteel behandeld in een subcommissie van de Kamercommissie voor Financiën, en zullen evenmin binnen de voorziene timing worden afgehandeld.

De spreker leidt uit het Beleidsrapport Personeel & Organisatie 2001 af dat het personeelsbudget, in tegenstelling tot wat men in 1999 beoogde, enorm is toegenomen. Behalve de personeelsuitgaven zijn ook de benoemingen op het hoogste niveau en de aanstelling van contractuelen toegenomen.

De heer *Van den Brande* vraagt ook naar de stand van zaken in verband met de indeling in IVA's en

EVA's. Op 8 november 2002 heeft de Vlaamse 'kern' daaromtrent een aantal beslissingen genomen. Zo besliste men inzake het wetenschappelijk en technologisch onderzoek, dat het IWT, het FWO en het VITO worden omgevormd tot IVA's. Dat lijkt een louter technische afweging, maar heeft veel grondiger en ingrijpender gevolgen dan de regering wil doen geloven. Dat betekent immers dat men voor het wetenschappelijk en technologiebeleid niet langer zal werken met raden van bestuur en met afgevaardigde bestuurders die verantwoording verschuldigd zijn aan hun raad van bestuur. De normale hiërarchische structuur wordt uit elkaar gerukt.

Dat betekent dat de bevoegde minister voortaan rechtstreeks het wetenschappelijk onderzoek en het technologiebeleid zal aansturen. Wat kan daarvoor het motief zijn ? Wellicht is er een ideologisch motief, namelijk het verwijderen van het middenveld uit alle betrokken instellingen. Dat geldt onder meer al voor de welzijnssector. Hoewel het ondenkbaar is, gaat men nu hetzelfde doen op het vlak van het wetenschaps- en technologiebeleid. Indien men die weg opgaat, waarschuwt de spreker dat zijn fractie de stelling dat het gaat om een louter technische afweging, niet zal aanvaarden. Hetzelfde geldt trouwens voor nog andere domeinen. Daarom vraagt hij naar de precieze stand van zaken. Het is immers duidelijk dat men wel beslissingen neemt, maar dikwijls zonder de consequenties ervan goed in te schatten.

Er blijft ook nog altijd grote onduidelijkheid over de plaats van het toekomstige FIT, dat de samenvoeging is van de diensten Investeren in Vlaanderen en Export Vlaanderen. Aan welk departement zal het FIT worden toegewezen ? Het spreekt bijna vanzelf dat die dienst zal behoren tot het departement 'buitenlands beleid en internationale samenwerking' – dat werd reeds beslist in maart 2001 en staat ook zo vermeld in de goedgekeurde beleidsbrief, maar toch blijft minister Gabriëls eraan vasthouden dat het FIT zal ressorteren onder het departement 'economie, werkgelegenheid en toerisme'. Wat is het standpunt van minister Van Grembergen ?

d) Tussenkomen van de heer Mark Van der Poorten

Samen met de heer Denys vindt ook de heer *Mark Van der Poorten* dat de lokale besturen stevig moeten worden ondersteund bij het uitoefenen van hun bevoegdheden. De oprichting van een kenniscel daartoe, lijkt hem zelfs noodzakelijk. De discussie rond schaalvergroting is inmiddels afgesloten : men heeft ervoor geopteerd geen schaalvergroting op te

leggen, maar wel de mogelijkheid open te laten voor wie ertoe bereid is.

De spreker stelt vast dat er zoveel mogelijkheden zijn voor de ambtenaren om vormingsdagen en colloquia bij te wonen en zich bij te scholen, dat vooral de kleinere besturen hun ambtenaren bijna constant moeten missen. Daarnaast zijn er immers ook nog vele verplichte vormen van en mogelijkheden tot loopbaanonderbreking, loopbaanhalvering, enzovoort. Nochtans hebben de lokale besturen hun ambtenaren nodig, onder meer om het te voeren beleid voor te bereiden. Het oprichten van samenwerkingsverbanden biedt geen oplossing, want ook daarvoor moet men ambtenaren afstaan. Het zou wel een begin van remedie zijn, indien men wat meer toepasselijke informatie zou richten tot de gemeenten.

Binnen het ambtenarenkorps heerst grote ongerustheid. Hoe langer de hervorming van de administratie aansleept, hoe meer die ongerustheid nog zal toenemen. Reeds enkele jaren heeft men het over de grote principes van de hervorming, en wordt een aantal beloftes gedaan, maar er komt niets van in huis. Nochtans weet iedereen ondertussen dat er iets op komst is. Men stelt ook een aantal fenomenen vast : van de functioneringstoelagen zegt men dat ze te veel à la tête du client worden toegekend ; het aangekondigde beloningsbeleid laat op zich wachten ; het aantal leidinggevende en contractuele ambtenaren neemt enorm toe ; bijna dagelijks hoort men andere berichten over de indeling in IVA's en EVA's ; op het terrein vastgestelde mankementen worden niet aangepakt. Dat alles dreigt te leiden tot immobilisme op alle fronten. Daarom ook blijft de uitgangsvraag met betrekking tot 'Beter Bestuurlijk Beleid' : waarvoor is die hervorming nodig ?

Ook met betrekking tot het meest gevorderde van de drie ontwerpen van decreet over 'Beter Bestuurlijk Beleid', dat omtrent het adviesstelsel, is het stil geworden. Wat is de stand van zaken in de discussie over de metaraden ? Men zou daarover een beslissing hebben genomen, die later zou zijn herroepen. Is dat zo ? Kan de minister daarover concrete informatie geven ?

In de discussies over die drie decreten, waaronder het kaderdecreet inzake bestuurlijk beleid, werd gewezen op het belang van de controlefunctie. Die controlefunctie zou men als principe opnemen in het decreet. Hoewel een debat werd aangekondigd, is daarover niets meer vernomen. Hoe wil men die controlefunctie in het geheel integreren en concretiseren ?

Met betrekking tot de 13 veranderingsmanagers die zijn aangesteld – één voor elk departement, werd reeds eerder gewezen op het gevaar dat zij met verschillende snelheden zouden werken. Elke manager zou zijn eigen ritme aanhouden, mede in functie van de moeilijkheidsgraad van het veranderingsproces, en ook omdat er geen concreet stappenplan is uitgewerkt voor de reorganisatie van de departementen. Het gevaar bestaat dat men de operatie niet onder controle kan houden : in sommige diensten is men al toe aan – weliswaar sluipende – hervormingen, in andere diensten wordt wel een en ander aangekondigd, maar worden genomen beslissingen soms daags nadien al herroepen. Alles bij elkaar geeft dat een vrij chaotisch beeld, en leidt dat bij heel wat mensen tot frustraties. Men houdt het personeel in het ongewisse, wat leidt tot destabilisering. Daarom vraagt de spreker naar de rationaliteit van de operatie, wil hij weten waar het wettelijke kader blijft – dat moet immers de bestaande rechtsonzekerheid verhelpen, en vraagt hij zich af wat men gaat doen indien de Raad van State binnen vier of vijf jaar nog vernietigingen zal uitspreken.

Het mandaatstelsel wordt volgens de beleidsbrief voorbehouden aan het topkader. Daarbij zou men oorspronkelijk een rotatiesysteem voorzien na twee opeenvolgende mandaten in dezelfde functie. Daarover staat nu niets meer in de beleidsbrief. Betekent dit dat men afziet van dat rotatiesysteem, of wordt het toch nog behouden ?

De heer Van der Poorten wil ook weten hoe de interne en externe recrutering voor de leidinggevende functies concreet zal verlopen. Hoe zal men de leidinggevenden selecteren en aanstellen ? Zal men voor de externe wervingen met Selor blijven werken ? Dat is wettelijk nog zo voorzien.

Gezien het toenemende aantal contractuele ambtenaren, kan men zich afvragen of de regering nog wel voluit kiest voor een principiële statutaire tewerkstelling. Die wordt wel in woord beleden, maar wordt anders waargenomen op het terrein. Eerst lag de reden daarvoor in het feit dat men de personeelsplannen nog moest opmaken, vervolgens moesten ze nog worden goedgekeurd, maar nu die plannen er zijn en ook goedgekeurd zijn, blijft de situatie dezelfde. Kiest men nog voor de statutaire tewerkstelling, of is dat alleen maar het beeld dat wordt opgehangen ?

In de beleidsbrief 2001-2002 werd nogal wat aandacht besteed aan de zogenaamde 'loopbaanpaden' : men wou de ambtenaren de nodige doorgroeimogelijkheden bieden. In de be-

leidsbrief 2002-2003 staat daarover niets meer te lezen. Is het wat dat betreft terug naar af ?

Het beloningsbeleid vormde een belangrijk onderdeel van het oorspronkelijke veranderingsproces. Nu wil men dat beleid eerst uitwerken voor de leidinggevenden en de knelpuntenfuncties, dus alleen voor het topkader. Voor de andere personeelsleden wordt de hervorming uitgesteld tot 2004, en dan nog in functie van de budgettaire mogelijkheden. Men gaat het eerder voorziene groeipad dus niet honoreren. Over welke garanties beschikt het personeel dat de gemaakte beloften in 2004 wel zullen worden waargemaakt, zeker gezien de penibele economisch-budgettaire situatie ?

Bovendien zal de loopbaan van veel personeelsleden voortaan grotendeels afhankelijk zijn van de evaluatie door hun directe chef. Elk groeipad zal dus afhangen van die chef. De barema's worden immers afgebouwd, en of de regering haar beloftes budgettair zal kunnen of willen nakomen, is hoogst onzeker. Wanneer gaat men het personeel enige zekerheid bieden ? En hoe staat het met hun doorgroeimogelijkheden en hun hogere verloning, die motiverend kunnen werken ?

In de beleidsbrief 2000-2001 werd een proefproject inzake teamverloning aangekondigd. Daar is inmiddels niets meer over vernomen. Is dat project afgelopen ? Is het ooit gestart ? Hoe is dat geëvalueerd ? Gaat men hiermee verder of niet ?

Men zou ook werk gaan maken van vlotte overstapmogelijkheden van de administratie naar een andere openbare instelling en omgekeerd. Die overstap moest ook mogelijk zijn voor ambtenaren van en naar provincies en gemeenten. In het kader van de ondersteuning van lokale besturen zou men kunnen overwegen om ambtenaren ter beschikking te stellen van de gemeenten en op termijn zelfs te laten overstappen. Vorig jaar bleek echter dat men de interne arbeidsmarkt eerst wou realiseren binnen het ministerie zelf en bij de VOI's. Indien de proefprojecten goed verliepen, zou men het systeem veralgemenen en ook de mogelijke inschakeling van gemeenten en provincies onderzoeken.

In het hoofdstuk over de verruimde interne arbeidsmarkt (VIA) is nu sprake van 47 vacatures in behandeling, waarvan er 20 zijn afgerond, 14 met succes. De gemiddelde doorlooptijd bedraagt 45 kalenderdagen. Na dit eerste jaar wil men een evaluatierapport opstellen, en het project eventueel bijsturen. In de beleidsbrief staat daarover letterlijk te lezen : "In een eventueel bijgestuurde formule kan de VIA een belangrijk instrument zijn bij de

implementatie van het project Beter Bestuurlijk Beleid.” In welke richting zal de aangekondigde bijsturing plaatsvinden ? Blijft de veralgemening naar de gemeenten en provincies toe als optie behouden ? Zou het uitsturen van ambtenaren naar de gemeenten en provincies niet kunnen bijdragen tot managementontwikkeling op het lokale niveau ?

De aangekondigde hervorming gaat gepaard met nogal wat woordenkramerij : ‘sturingsprocessen’, ‘personeelsevaluatiesystemen’, ‘managementcodes’, ‘individuele ontwikkelingsplannen’, ‘MOD’s’, ‘VLIMPERS’, enzovoort. Het wordt zelfs een beetje belachelijk. Dat alles draagt niet bij tot het realiseren van een grotere performantie van de Vlaamse administratie op het vlak van beleidsvoorbereiding en klantgerichtheid. Nochtans was dat het uitgangspunt.

#### e) Tussenkomenst van mevrouw Hilde De Lobel

Mevrouw *Hilde De Lobel* steunt de minister in zijn intentie om de hygiëne en de veiligheid in keukens, restaurants en cafetaria’s systematisch op te volgen en bij te sturen. Maar moet dat nu echt met een ‘Hazard-Analysis-Critical-Checkpoints’-team ? Kan men daar geen betere Vlaamse benaming voor vinden ? Kan men de Flemish Positioning Service (VLEPOS) niet gewoon Vlaamse Oriëntatiedienst (VLOR) noemen ? Er zijn nog andere voorbeelden. In de beleidsbrief staan vooral de hoofdstukken over OC GIS-Vlaanderen en Informatie- en Communicatietechnologie bol van domme Engeltalige afkortingen. Soms heeft dat zin, met name wanneer de gehanteerde begrippen zo algemeen zijn ingeburgerd dat het belachelijk zou zijn om er een krampachtige Vlaamse benaming voor te gebruiken, maar in andere gevallen wordt toch wel overdreven. Enige taalhygiëne zou in onze administratie zeker op zijn plaats zijn.

#### f) Tussenkomenst van de heer Norbert De Batselier

Aansluitend bij de tussenkomst van mevrouw De Lobel stelt de heer *Norbert De Batselier* dat op een universitaire workshop over de begroting bleek dat in de Vlaamse begroting het grootste aantal onbekende afkortingen wordt gebruikt. Daarom is het aangewezen om de beperkte lijst van afkortingen die elk jaar bij de begroting wordt gevoegd, te vervolledigen en in de beleidsnota’s en –brieven zoveel mogelijk benamingen voluit te schrijven. Of dat in het Nederlands of het Engels gebeurt, is minder belangrijk. Het komt er vooral op aan dat iedereen de teksten kan begrijpen.

De spreker blijft erbij dat Vlaanderen tot op heden een goed functionerende administratie heeft. Hij is er niet zeker van dat zij na de geplande hervorming nog beter zal scoren.

Het kaderdecreet bestuurlijk beleid of organisatie-decreet, het decreet over de strategische adviesraden en het comptabiliteitsdecreet vormen een drie-eenheid. Het is immers niet evident om het comptabiliteitsdecreet te behandelen zonder tegelijk het bestuurlijk beleid te bespreken. Hoewel het comptabiliteitsdecreet geblokkeerd wordt door verdragen op federaal niveau, is het belangrijk dat men de drie decreten als een eenheid blijft behandelen.

In een essentiële opmerking over de genoemde voorontwerpen van decreet werd eerder al gesteld dat men de beleidsvoorbereiding en de beleidsuitvoering niet zo strikt mag scheiden als voorzien. Een dergelijke strikte scheiding beantwoordt immers aan een verouderde opvatting. Vandaag wil men beide elementen dan ook opnieuw integreren. Hoewel men dus stelt dat dit niet de bedoeling is, staat de vooropgestelde scheiding nog altijd in het voorontwerp van decreet. Zal men de desbetreffende bepalingen nog wijzigen, en zoja, op welke manier ?

Het Rekenhof heeft aan het Parlement een grondige en interessante nota overgemaakt over beheersovereenkomsten. De heer De Batselier stelt dat managementinstrument niet in vraag, is er zelfs een voorstander van, maar wijst toch op twee problemen. Ten eerste : men zal slechts een goede beheersovereenkomst kunnen afsluiten, indien men over alle noodzakelijke en nuttige informatie beschikt. Vandaag kan men op het niveau van de administratie het (tijdelijk) ontbreken van informatie nog opvangen. Morgen zal dat niet meer kunnen. Politici moeten dikwijls oordelen zonder over alle gegevens te beschikken. In dit geval gaat men echter aan ambtenaren vragen om een beheersovereenkomst te ondertekenen, waarin hen resultaatsverbintenissen worden opgelegd. Dat is niet evident. Ten tweede : wat zijn de controlemogelijkheden van het parlement ? Zodra een beheersovereenkomst is afgesloten, zal de minister, wanneer het parlement hem ondervraagt, er steeds naar verwijzen. Het hoofd van de betrokken dienst wordt weliswaar geresponsabiliseerd, en het parlement kan hem ondervragen, maar niet politiek controleren. Welke rol spelen het parlement en bij uitbreiding de democratie dan nog in dergelijk systeem ?

De spreker vraagt zich ook af welke elementen van het raamstatuut zullen worden opgenomen in een

decreet, en welke in een besluit. Het uitgangspunt bestond erin een grotere homogeniteit te bereiken. Het kan dan ook niet de bedoeling zijn dat voor de verschillende modellen van IVA's en EVA's verschillende statuten zullen gelden. Elke controle zou dan wegvallen. De verzelfstandigde agentschappen mogen geen amalgaam worden van allerlei elementen uit de vennootschapswet, want dan zal zowat elk agentschap een sui generis statuut hebben, dat zeer moeilijk te controleren is. Het voordeel van de wet van 1954 en de daarin opgenomen indeling in categorieën bestaat erin dat men onmiddellijk weet met welk soort instelling men te maken heeft, en dus ook op welke manier men als parlement controle kan uitoefenen. Dat voordeel zal verdwijnen. Het zou best kunnen dat van de 60 of 70 instellingen die worden opgericht, er 30 een verschillend statuut hebben. Dat zou nefast zijn voor de controleerbaarheid van die instellingen door het parlement.

Met betrekking tot de mandaatvorming, moet als principe gelden dat wie het goed heeft gedaan, moet kunnen behouden blijven. De evaluatiemogelijkheden in de administraties blijven vandaag beperkt tot een 'voldoende' of een 'onvoldoende'. Een meer genuanceerde evaluatie is niet mogelijk. Iemand die een voldoende krijgt, maar ook 15 aandachtspunten, kan moeilijk nog in aanmerking komen voor bijvoorbeeld een bevordering. Maar indien iemand goed wordt geëvalueerd, en slechts de normale twee of drie aandachtspunten krijgt, kan die dan nog in aanmerking komen of niet? Wie reeds in een bepaalde dienst werkt en goed functioneert, moet volgens de heer De Batselier in eerste instantie in aanmerking genomen worden. Pas wanneer intern niemand in aanmerking komt, mag men buitenshuis gaan zoeken. Hij vraagt of men dat principe ook zal hanteren in de Vlaamse administratie, dan wel of men alle functies onmiddellijk gaat openstellen voor externen.

De spreker heeft geen bezwaren tegen een beloningsbeleid waarbij de functies worden beschreven, gewogen en gekoppeld aan een salariskorrel. Maar dan moet men wel een genuanceerder evaluatiesysteem gaan hanteren. Het bestaande systeem, waarbij men alleen 'voldoende' of 'onvoldoende' kan evalueren, voldoet niet. Dat brengt immers enorme kosten mee voor de gemeenten: 99 procent van de ambtenaren krijgt immers een voldoende, en heeft dus recht op een weddensverhoging. Het evaluatiesysteem moet dus dringend meer nuances toelaten.

Zowel bij het lagere als het hogere personeel heerst onrust. Men moet dus goed nadenken over

de timing van de hervorming. Zowel in 2003 als in 2004 zijn er verkiezingen. Het reorganiseren van personeelsinzet, boekhouding, informatica, huisvesting, enzovoort, zal ongetwijfeld problemen veroorzaken. De heer De Batselier vreest dat de managers er niet zullen in slagen om alle brandjes te blussen en het geheel operationeel te houden. Hij vraagt zich af of de door de OESO als vrij goed geëvalueerde Vlaamse administratie in die omstandigheden de status van subtopper wel zal kunnen behouden, terwijl het toch de bedoeling is om nog te verbeteren en tot de top te gaan behoren.

## 2. Antwoorden van de minister

De *minister* verklaart dat ook hij niet voor 100 procent zeker kan zijn dat de op internationaal vlak als uitstekend beoordeelde Vlaamse administratie als gevolg van de hervorming nog beter zal functioneren. Daarbij spelen immers zeer veel factoren een rol. Er zijn meer dan 20.000 personeelsleden bij betrokken. Gezien de duur van de operatie, zullen zij altijd wel vragen hebben of onzeker zijn, en dat ondanks de inspanningen van de bijzondere commissarissen en de veranderingsmanagers om dit alles goed te begeleiden en op te vangen. Wanneer hij de operatie intellectueel ontleedt, en daarbij stuit op de geplande verzelfstandiging, het responsabiliseren van de leidinggevende ambtenaren, de daaraan gekoppelde budgettaire besprekingen, de invulling van beleidsverantwoordelijkheid en beleidsbepaling, is de minister er nochtans gerust in. Hoewel hij geen 100 procent zekerheid kan bieden, is de onzekerheid van sommigen absoluut geen reden om de hervorming niet voort te zetten.

De heer *Luc Van den Brande* vindt het merkwaardig dat een reorganisatie van die aard voor het eerst niet steunt op een evaluatie van de toestand op het terrein. Daarom sluit hij zich aan bij de vraag van de heer De Batselier naar het waarom van de operatie. Men mag er trots op zijn dat men als administratie bij de subtop wordt geplaatst. Dat is de verdienste van de ambtenaren zelf. Uiteraard is alles voor verbetering vatbaar, ook de Vlaamse administratie. Maar zou het niet verstandiger geweest zijn om datgene wat verbeterd kan worden, eerder selectief te verbeteren? Dat zou wellicht tot een veel beter resultaat hebben geleid.

De *minister* verwijst naar het regeerakkoord, waarin het primaat van de politiek, een verhoogde transparantie ten behoeve van de burger en het responsabiliseren van de ambtenaren staan vermeld als de uitgangspunten van de hervorming. De benadering van de heer Van den Brande is echter niet dezelfde als die van de voorzitter. Op de vraag

van de voorzitter naar de slaagkansen van de operatie, antwoordde de minister dat hij niet voor 100 percent kan garanderen dat ze zal slagen. Maar hij is wel zeker dat bij de regering en de leidende ambtenaren de nodige wil aanwezig is om de hervorming door te voeren. Dat neemt natuurlijk niet weg dat bij sommige ambtenaren onrust en onzekerheid heerst.

Het is duidelijk dat het decreet over de strategische adviesraden, het kaderdecreet inzake bestuurlijk beleid en het comptabiliteitsdecreet tegelijk finaal moeten worden behandeld in het parlement. Zij vormen één geheel, en moeten als dusdanig worden behandeld. Het comptabiliteitsdecreet, dat momenteel voor advies voorligt bij de Raad van State, is inderdaad voor een deel gekoppeld aan de stand van zaken op federaal niveau, waar overigens binnenkort een doorbraak wordt verwacht. Ook over het decreet over de strategische adviesraden en het kaderdecreet inzake bestuurlijk beleid wordt het advies van de Raad van State binnenkort verwacht. Zodra die adviezen zijn uitgebracht, zal de Vlaamse regering zich opnieuw uitspreken over de teksten. De minister verzekert de commissieleden dat het niet de bedoeling is om die decreten op een drafje door het parlement te jagen.

Ondertussen lopen ook de voorbereidingen voor het raamstatuut, voor een globaal project inzake beloningsbeleid, en voor de aanstelling van de leidende ambtenaren.

Voor de indeling in IVA's en EVA's heeft de regering zich gebaseerd op een voorstel van de veranderingsmanagers, dat voor elk beleidsdomein tot stand kwam na overleg met de functioneel bevoegde minister. De screening gebeurde door de bijzondere commissarissen, die daarbij criteria hanteerden zoals de externe betrokkenheid, de verbondenheid van het agentschap met andere bestuurslagen, en de financiering ervan – alleen door de overheid of ook vanuit andere bronnen.

De leidende ambtenaren beschikken hoe dan ook over een grote autonomie, en sluiten beheersovereenkomsten af met de minister.

Over de stijging van de personeelsuitgaven verklaart de minister dat de Vlaamse regering op 16 november 2001 haar goedkeuring hechtte aan een nota over de evolutie van het personeelsbudget. De leidende ambtenaren kregen dienaangaande de voorbije jaren een grote verantwoordelijkheid : zij moesten zelf de profielen opstellen van het benodigde personeel, binnen een bepaalde budgettaire ruimte. Men hoopte dat die werkwijze zou resulteren

in een vermindering van personeel. In de praktijk werd – vooral hooggekwalificeerd – personeel bijgevraagd. De leidende ambtenaren krijgen daar nu zelf verantwoordelijkheid.

De heer *Luc Van den Brande* merkt op dat het personeelsbudget voor 2001 een stijging vertoont van maar liefst 25 percent ten opzichte van het budget van 1999. Die stijging kan gedeeltelijk worden verklaard door de sectorale akkoorden voor 1999, 2000 en 2001, maar het grootste aandeel is het gevolg van de gesignaleerde groei. De minister zegt dat dit de volledige verantwoordelijkheid is van de leidende ambtenaren : zij beschikten over een enveloppe, maar zijn over de schreef gegaan. In casu kan men zich echter niet verstoppen achter een beheersovereenkomst. De spreker kan dan ook niet aanvaarden dat de verantwoordelijke minister in de commissie komt verklaren dat het de fout is van de ambtenaren.

De *minister* antwoordt dat hij de ambtenaren geen fouten verwijt. Aan hen werd gevraagd om na te gaan welke personeelsbehoeften de organisatie nodig had, die behoeften te beoordelen en daarover voorstellen te doen aan de regering. Terwijl men verwachtte dat die voorstellen tot een personeelsvermindering zouden leiden, hebben de betrokken ambtenaren vanuit hun ambtelijke verantwoordelijkheid bijkomend personeel, meestal van hoge kwalificatie, gevraagd. De uiteindelijke beoordeling gebeurde door de regering, die tevens besliste om het personeelsbudget te plafonneren. Maar ondertussen was dat budget wel al fors toegenomen.

De heer *Mark Van der Poorten* wijst erop dat de Vlaamse regering ook bepaalde keuzes heeft gemaakt, zoals de oprichting van de diensten Kleurrijk Vlaanderen, e-government en Interne Audit. Hij vraagt zich af of men daarvoor nu echt bijkomend personeel moest aanwerven. Kon men die diensten niet binnen de eigen organisatie oprichten ?

De *minister* antwoordt dat de opmerking van de heer Van der Poorten niet onterecht is. Bij de oprichting van genoemde diensten werd echter beslist om daarvoor extra personeel aan te werven.

Met betrekking tot de heersende onrust, stelt de minister dat elke gelegenheid wordt aangegrepen om op een zakelijke wijze met de ambtenaren te communiceren over de inzichten en de besluitvorming van de regering.

De veranderingsmanagers werken niet met verschillende snelheden. Voor hen werd een uniform stappenplan opgesteld. De veranderingsmanagers van de drie horizontale departementen zullen hun werk afronden tegen maart 2003, de managers van de tien verticale departementen tegen de zomervakantie.

In het mandaatsysteem wordt rotatie niet uitgesloten. De Vlaamse regering besliste, op voorstel van de bijzondere commissarissen, dat men twee dezelfde mandaten van zes jaar kan invullen. Na die twaalf jaar is men echter nog niet aan het einde van zijn loopbaan : men kan dan immers zijn kandidatuur stellen voor een nieuw mandaat in een departement, een IVA of EVA. De minister zal rekening houden met de opmerking van de voorzitter dat men iets wat goed werkt, niet persé moet willen veranderen.

De selectie van leidinggevend personeel wordt opengesteld voor externen en voor de interne arbeidsmarkt. De selectie zal gebeuren aan de hand van een screening door Jobpunt Vlaanderen. Daarna volgen een extern assessment en een jurybeoordeling. Op basis daarvan wordt een shortlist opgesteld, waaruit men de leidinggevende zal kiezen. Uiteraard zullen de huidige leidinggevende ambtenaren beschikken over een vorm van terreinvoordeel. Bij het assessment zal de jury trouwens een realiteitsbenadering inbouwen, waarbij men zal uitgaan van de op te nemen opdracht.

De heer *Luc Van den Brande* verbaast er zich over dat men enerzijds wel verwijst naar een zekere realiteitsbenadering, maar anderzijds toch alle betrekkingen openstelt voor iedereen. Hij vraagt zich af of men elders ook op die manier omgaat met personeelsleden die overigens in het verleden al werden geëvalueerd.

Men stelt dat de realiteitswaarde zeker zal worden ingecalculleerd bij de aanduiding van de leidinggevers. Heeft men dat ook gedaan bij de VOI's waar die operatie reeds achter de rug is ? Heeft men overal assessments georganiseerd ? Op welke wijze zijn die aanstellingen verlopen ?

De *minister* bevestigt dat voor de reeds ingevulde betrekkingen assessments zijn georganiseerd door een extern bureau, waarna een shortlist werd opgesteld en de regering is overgegaan tot de aanstelling.

Volgens de heer *Luc Van den Brande* heeft de regering daarbij de opgestelde rangschikking niet altijd gevolgd.

De *minister* antwoordt dat een rangschikking werd voorgelegd aan de Vlaamse regering. De assessment-verantwoordelijke kwam die rangschikking en de wijze waarop men daartoe was gekomen, telkens toelichten. Daarna werden de kandidaten op de shortlist uitgenodigd voor een gesprek met de minister-president, de minister bevoegd voor Ambtenarenzaken en de functioneel bevoegde minister, en ging de regering over tot de aanduiding van de beste kandidaat. Voor alle duidelijkheid : de voorbije evaluaties van de ambtenaren die kandidaat zijn voor een bepaalde functie zullen zeker mee in aanmerking worden genomen bij de definitieve beoordeling. Die evaluaties worden niet opzijgeschoven of genegeerd.

De regering kiest nog steeds voor een principiële statutaire tewerkstelling. Maar het is onbillijk om de contractuelen die eigenlijk een vaste functie uitoefenen met vaste verantwoordelijkheden, in hun contractuele situatie te blokkeren. Zij moeten ook statutair kunnen worden. Bij het vakbondsoverleg is wel gebleken dat men ervan uitgaat dat men bij aanwervingen de functies volledig openstelt. De contractuelen mogen dus niet worden bevoordeeld. Dat probleem is nog niet opgelost. Maar wanneer contractuelen gedurende tien of vijftien jaar een bepaalde verantwoordelijkheid hebben gedragen, zijn zij benadeeld ten opzichte van hun statutaire collega's. Dat is niet rechtvaardig. Daarom zal in het raamstatuut de toegang tot statutaire benoeming voor contractuelen vereenvoudigd worden.

Bij het uitwerken van een beloningsbeleid worden inderdaad in eerste instantie de leidinggevende en knelpuntenfuncties aangepakt. Uit onderzoek is gebleken dat onze ambtenaren over het algemeen vrij goed worden betaald in vergelijking met de privé-sector. Voor de leidinggevende en knelpuntenfuncties is echter een achterstand vastgesteld. Daarom wil men eerst voor die functies een normalisatie doorvoeren. Dat neemt niet weg dat voor het volledige ambtenarenkorps een vernieuwd beloningsbeleid wordt voorbereid.

De Vlaamse interne arbeidsmarkt werkt goed. Toch zal men geen overstapmogelijkheden inbouwen van en naar de gemeenten. De situatie van de gemeenten verschilt te veel van die van de Vlaamse overheid. Bovendien zullen de gemeenten in de toekomst zelf hun verantwoordelijkheid kunnen opnemen voor het personeelsbeleid, met een grotere vrijheid van handelen, mede in functie van hun financiële mogelijkheden. Uiteraard is de Vlaamse overheid bereid om de gemeenten daarin bij te staan en te adviseren.

De opmerkingen met betrekking tot het gehanteerde taalgebruik zijn terecht. Ook de minister stoort zich soms mateloos aan het gebruik van onbegrijpelijke afkortingen. Hij steunt dan ook het voorstel om in beleids- en begrotingsdocumenten een uitputtende lijst van afkortingen op te nemen. Hij pleit ervoor om in lopende teksten zo weinig mogelijk afkortingen te hanteren.

Het stappenplan in verband met de verdere ontwikkeling van Geo-Vlaanderen zal aan de commissieleden worden overgemaakt.

De 800 overgehevelde landbouwambtenaren zullen in het departement, een IVA of EVA worden tewerkgesteld. Minister Van Grembergen is vooral verantwoordelijk voor hun huisvesting, die overigens niet probleemloos verloopt.

Er zal zeker geen schaalvergroting worden opgelegd aan de gemeenten. De Vlaamse regering neemt geen initiatieven terzake. Maar indien gemeenten willen fusioneren of samenwerken, zal de Vlaamse overheid hen daarin bijstaan.

Voor het antwoord op de vragen van de heer Holemans met betrekking tot het diversiteitsbeleid, de milieuzorgsystemen en de energie-audit van de gebouwen, verwijst de minister naar de als bijlage toegevoegde documenten.

#### **IV. Artikelsgewijze bespreking en indicatieve stemmen**

Amendement nr. 24 van de regering strekt ertoe om, op voorstel van het Rekenhof, de tekst van artikel 59 aan te passen.

Amendement nr. 24 wordt bij indicatieve stemming aangenomen met 8 stemmen tegen 4.

Het aldus geamendeerde aan de commissie toegewezen gedeelte van het ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2003 (bevoegdheden van minister Van Grembergen – Ambtenarenzaken) wordt bij indicatieve stemming aangenomen met 8 stemmen tegen 4.

*De verslaggever,*

*De voorzitter,*

Dirk HOLEMANS

Norbert DE BATSELIER



## BIJLAGEN

## BIJLAGE 1

# Kruispuntsite Geo-Vlaanderen

Cel Dienstencentrum

Ondersteunend Centrum GIS-Vlaanderen

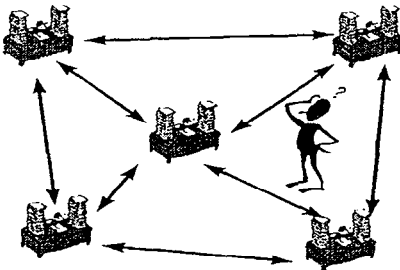


Het Ondersteunend Centrum GIS-Vlaanderen is een afdeling van de Vlaamse Landmaatschappij.

## De (on)toegankelijkheid van deze informatie

Overheidsdiensten beschikken over heel wat ontoegankelijke informatie

- technische reden (hardware, software, standaardisatie,...)
- fragmentatie van gegevens en informatie
- lokatie als koppelend element: het vindt plaats in dezelfde omgeving



Het Ondersteunend Centrum GIS-Vlaanderen is een afdeling van de Vlaamse Landmaatschappij.

## Bijdrage GIS-Vlaanderen

Via de kruispuntsite Geo-Vlaanderen

**" Realisatie van een kruispuntsite op het internet voor de bevraging van thematische informatie met een geografische dimensie. "**

Dit project speelt in op de intentie van de Vlaamse regering tot het opbouwen van internetloketten en het 1 loket principe. Geo-Vlaanderen werd op 28 juni aanvaard als het geoportaal binnen het E-GOV project van het Vlaamse Gewest

### E-Government

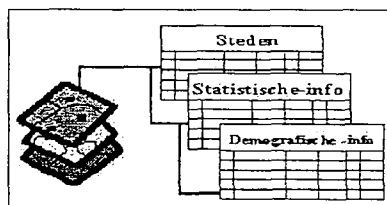
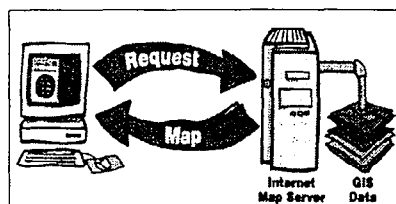


Het Ondersteunend Centrum GIS-Vlaanderen is een afdeling van de Vlaamse Landmaatschappij.

## Geo-Vlaanderen

#Thematische balies met loketten

=  
geografische (referentie)data en nodige software worden centraal beheerd  
+  
alfanumerische data kunnen decentraal beheerd worden (web)sites



Het Ondersteunend Centrum GIS-Vlaanderen is een afdeling van de Vlaamse Landmaatschappij.

## Algemene doelstellingen

Net zoals voor elk overheidsloket op internet gelden ook voor een

**Geoloket** volgende doelstellingen :

- integrale dienstverlening via internet,
- afgestemd op de behoeften van de afnemer en doelgroepen;
- interactief en 24 uur beschikbaar;
- meerwaarde aan een fysieke balies en bestaande/nieuwe sites;
- juridisch en privacy-karakter van de data respecteren volgens bevoegdheden en wetgeving;
- terugkoppeling naar eisen en verwachtingen gebruikers en klanten;
- betrokkenheid van de verschillende organisaties.



Het Ondersteunend Centrum GIS-Vlaanderen is een afdeling van de Vlaamse Landmaatschappij.

## Voordelen

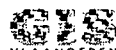
- verhoging kwaliteit dienstverlening en informatievoorziening
- centrale beschikbaarheid en beheer van referentiedata (topografische kaart, StreetNet raster, ....).
- standaardisatie (adressen, ...)
- techniek op maat, basisinfrastructuur is beschikbaar
- eenvormigheid geoloketten
- expertise en kennis is aanwezig (eerste geoloket in 1998!)
- kostenbesparend en kostendelend
- beheer en opvolging van technische evolutie gegarandeerd
- koppeling met externe databanken en websites mogelijk (attribuutgegevens)
- bijdrage tot beleidsvoorbereiding, beleidsondersteuning, beleidsinformatie
- coherent met het strategisch plan van het samenwerkingsverband GIS-Vlaanderen



Het Ondersteunend Centrum GIS-Vlaanderen is een afdeling van de Vlaamse Landmaatschappij.

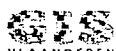
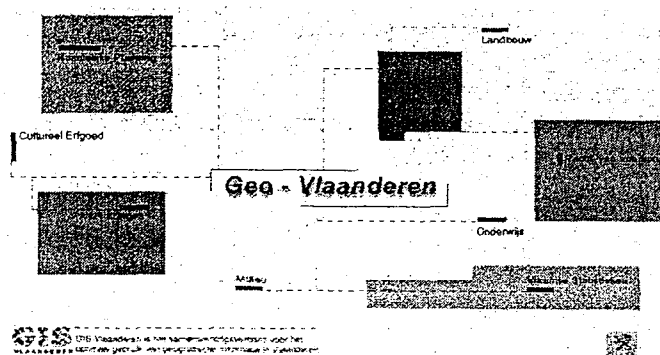
## De geschiedenis van Geo-Vlaanderen

- **1998:**
  - digitale gewestplannen online
- **1999:**
  - geoloket "Recht op Voorkoop – Natuur"
  - start van het pilootproject "Geo2002"
- **2000:**
  - bijkomende loketten opengesteld (RVV-VHM, Verkiezingen)
  - oplevering pilootproject Geo2002
- **2001:**
  - uitbreiding en integratie tot 12 geoloketten
  - officiële aankondiging koepelsite "Geo-Vlaanderen"
  - opbouwen 3<sup>e</sup> generatie geoloketten
- **2002:**
  - migratie naar nieuwe architectuur
  - bijkomende loketten (bodemkaart, intercommunales, bodemgebruikskaart ...)
  - uitbreiding functionaliteiten (editoren, beveiliging ...)
  - Geo-Vlaanderen opgenomen in E-gov
  - start project ZHR geoloket



Het Ondersteunend Centrum GIS-Vlaanderen is een afdeling van de Vlaamse Landmaatschappij.

<http://www.gisvlaanderen.be/Geo-Vlaanderen>



Het Ondersteunend Centrum GIS-Vlaanderen is een afdeling van de Vlaamse Landmaatschappij.

## Beschikbare geoloketten

- gewestplan
- recht van voorkoop (natuur, ruilverkavelingen, VHM)
- bemestingsgebieden
- waterkwaliteit
- bossen en speelzones in bossen
- biologische waarderingskaart
- natura 2000
- bodemkaart
- cultureel erfgoed
- verkiezingen 2000
- intercommunales
- statistisch basiskaart Vlaanderen
- stratengids-positiebepaling



Het Ondersteunend Centrum GIS-Vlaanderen is een afdeling van de Vlaamse Landmaatschappij.

## Nieuwe geoloketten (in ontw.)

- recht van voorkoop als 1 loket
- bodemgebruikskaart
- kadaster?
- bossen/speelzones in bossen nieuwe versie
- biologische waarderingskaart nieuwe versie
- administratieve afbakeningen
- centraal Archeologische Inventaris
- uitbreiding gewestplan met BPA's
- overstromingsgebieden (NOG/ROG)
- Databank Ondergrond Vlaanderen (DOV)
- ...



nog meer loketten wachten op gestructureerde geografische gegevens



Het Ondersteunend Centrum GIS-Vlaanderen is een afdeling van de Vlaamse Landmaatschappij.



## De toekomst van Geo-Vlaanderen

- uitbreiding thema's en geoloketten
- uitbreiding functionaliteiten
  - editeren
  - beveiliging
  - interactie tussen loketten
  - rapportering
  - ...
- integratie/uniformiseren van de verschillende types geoloket
- opbouwen/aanpassen componenten
- integratie in de structuur van OC GIS-Vlaanderen met het oog op een betere dienstverlening
- opstellen standaarden voor opbouw van een loket en datastructuren



Het Ondersteunend Centrum GIS-Vlaanderen is een afdeling van de Vlaamse Landmaatschappij.



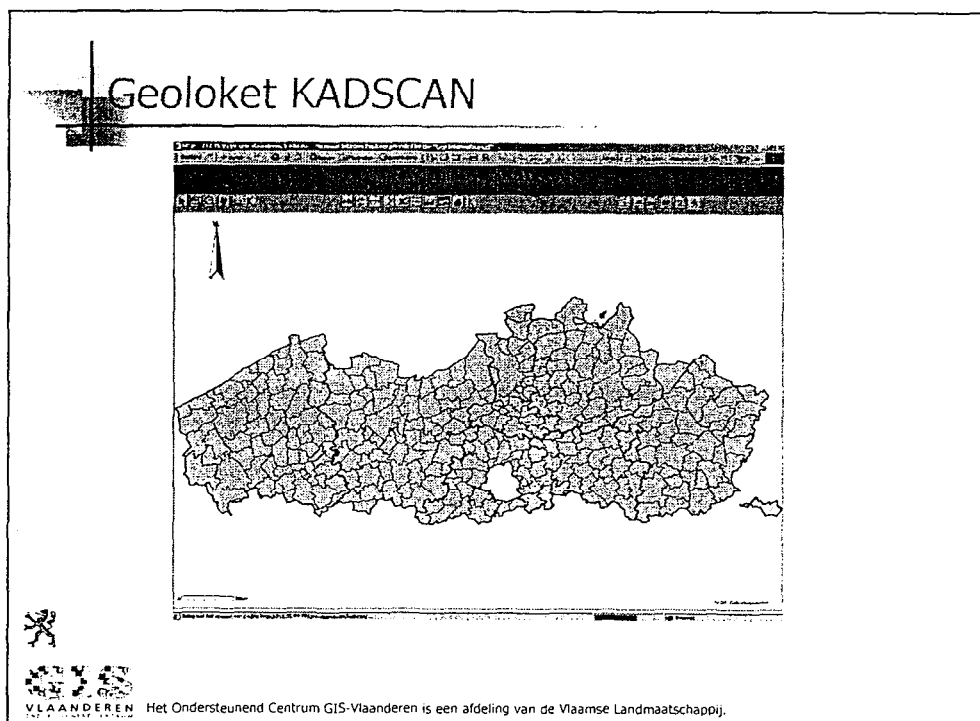
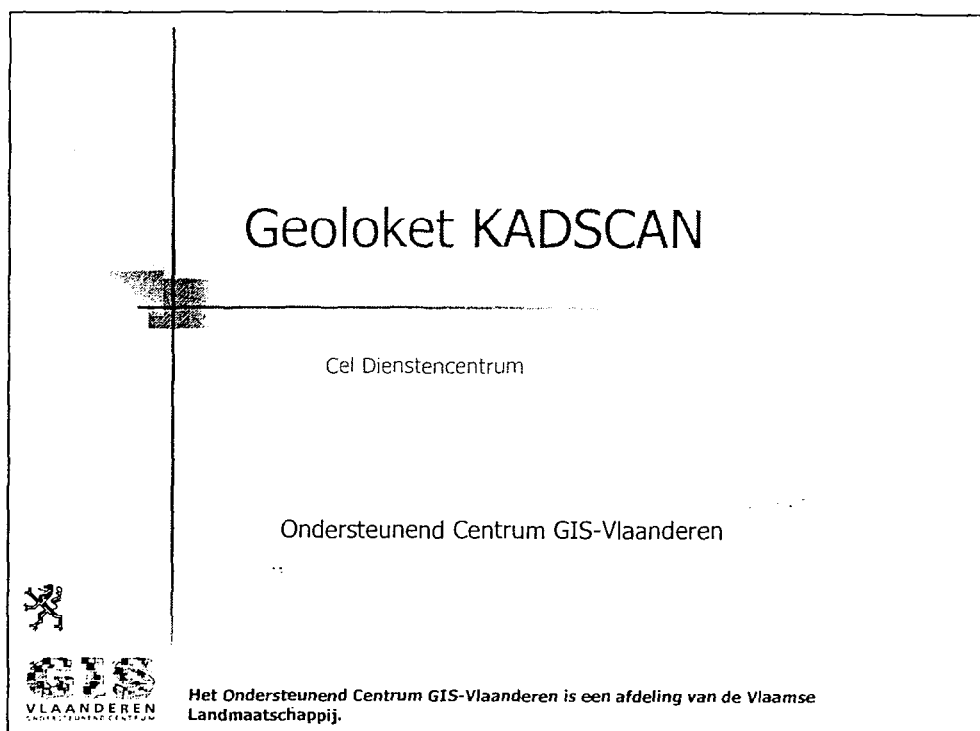
## Contact

- **Geo-Vlaanderen**
  - Website:  
<http://www.gisvlaanderen.be/geo-vlaanderen>
  - E-mail:  
[GeoVlaanderen@vlm.be](mailto:GeoVlaanderen@vlm.be)
- **Ondersteunend Centrum GIS-Vlaanderen**
  - Website:  
<http://www.gisvlaanderen.be/>
  - E-mail:  
[info.oc@vlm.be](mailto:info.oc@vlm.be)



Het Ondersteunend Centrum GIS-Vlaanderen is een afdeling van de Vlaamse Landmaatschappij.

BIJLAGE 2



## Toepassingsdomeinen

- Drie toepassingsdomeinen:
  - de KADSCAN-gegevens (gescande georeferende perceelsplannen en de perceelslabelpunten)  
**consulteren**
  - als **navigatie-tool** te gebruiken in combinatie met andere geoloketten
  - toekomstige ontwikkeling : kadastraal gebonden **inventarisaties** uitvoeren



Het Ondersteunend Centrum GIS-Vlaanderen is een afdeling van de Vlaamse Landmaatschappij.

## Beveiliging - Privacy

- Kadastrale leggerinformatie wordt niet verspreid (privacy verzekerd)
- Het loket kan beveiligd worden – de toegang kan beheerd worden
  - Bepaling van gebruikersgroepen (notarissen, Min. Vlaamse Gem., ...)
  - Gebruikersnaam / Paswoord
  - Toegang bepalen door IP-adressen, domeinen



Het Ondersteunend Centrum GIS-Vlaanderen is een afdeling van de Vlaamse Landmaatschappij.

## Functionaliteiten

- Het geoloket KADSCAN laat toe geografische opzoekingen te doen in Vlaanderen
  - met de traditionele **navigatie functies** (zoom, centreer, straat in gemeente)
  - op basis van de **kadastrale entiteiten** met name de gemeente, de kadastrale afdeling , de sectie
  - op basis van de **adresgegevens** met name de gemeente, de straat, het huisnummer



VLAANDEREN Het Ondersteunend Centrum GIS-Vlaanderen is een afdeling van de Vlaamse Landmaatschappij.

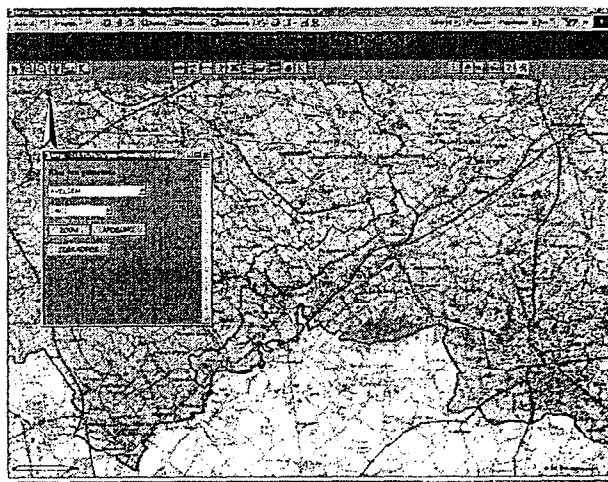
## Werking: navigatie op kadastrale entiteiten

- **Gemeente** selecteren;  
inzoomen of afdelingen tonen (1)
- **Afdeling** selecteren;  
inzoomen of percelen lijsten (2)
- **Sectie** kiezen;  
perceel kiezen door in te typen; perceel kiezen uit lijst; zoom naar selectie (3)



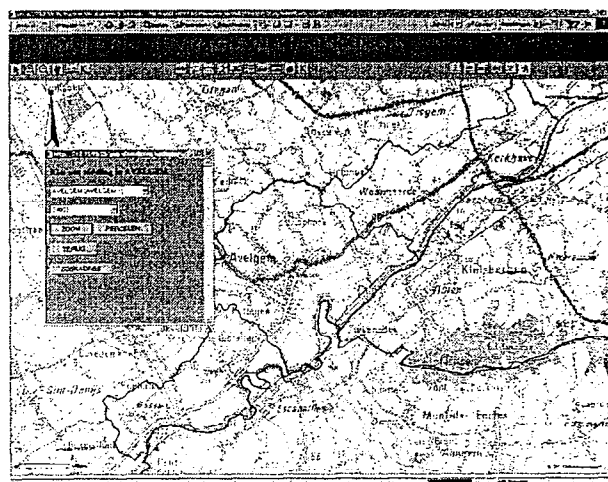
VLAANDEREN Het Ondersteunend Centrum GIS-Vlaanderen is een afdeling van de Vlaamse Landmaatschappij.

## Werking: navigatie kadastrale entiteiten(1) Gemeente



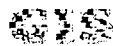
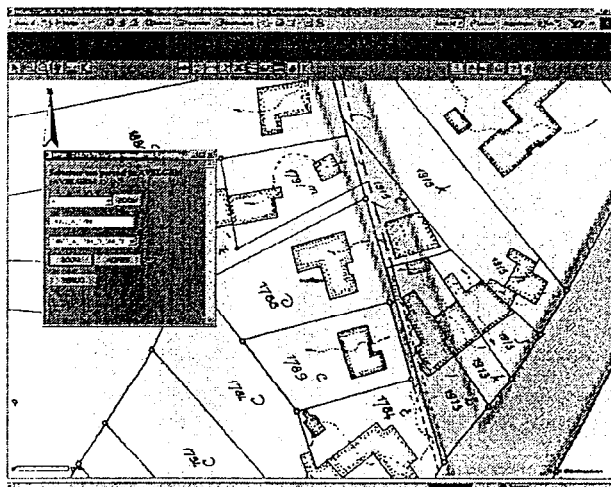
Het Ondersteunend Centrum GIS-Vlaanderen is een afdeling van de Vlaamse Landmaatschappij.

## Werking: navigatie kadastrale entiteiten(2) Afdeling



Het Ondersteunend Centrum GIS-Vlaanderen is een afdeling van de Vlaamse Landmaatschappij.

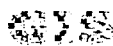
### Werking: navigatie kadastrale entiteiten(3) Sectie



VLAANDEREN Het Ondersteunend Centrum GIS-Vlaanderen is een afdeling van de Vlaamse Landmaatschappij.

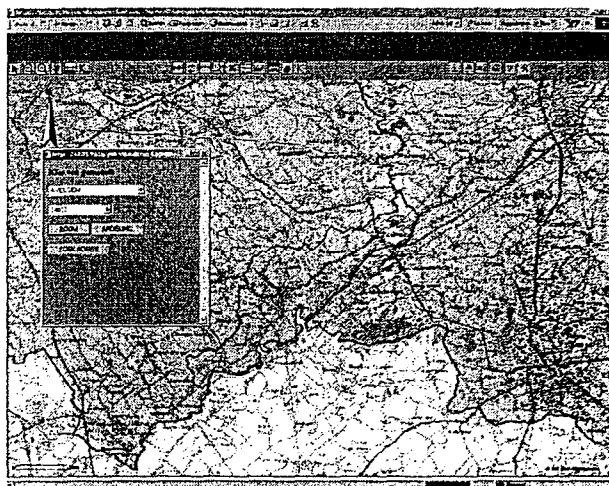
### Werking: navigatie op adresgegevens

- **Gemeente** selecteren en adres kiezen (1)
- **Straat** in gemeente kiezen; inzoomen; huisnummer kiezen (2)
- **Huisnummer** kiezen; inzoomen; perceelsnummer bekijken (3)



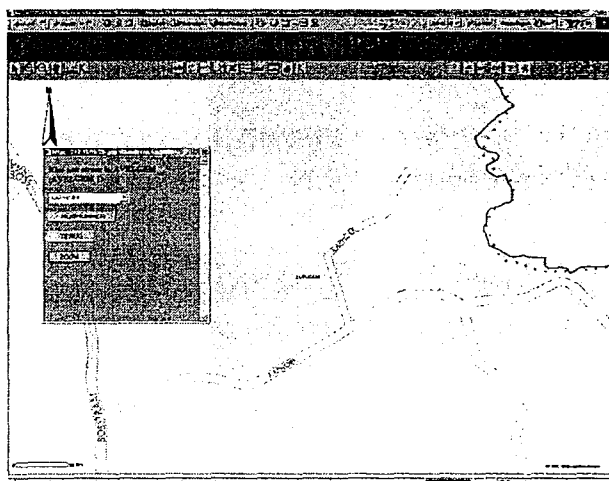
VLAANDEREN Het Ondersteunend Centrum GIS-Vlaanderen is een afdeling van de Vlaamse Landmaatschappij.

## Werking: navigatie adresgegevens (1) Gemeente



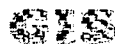
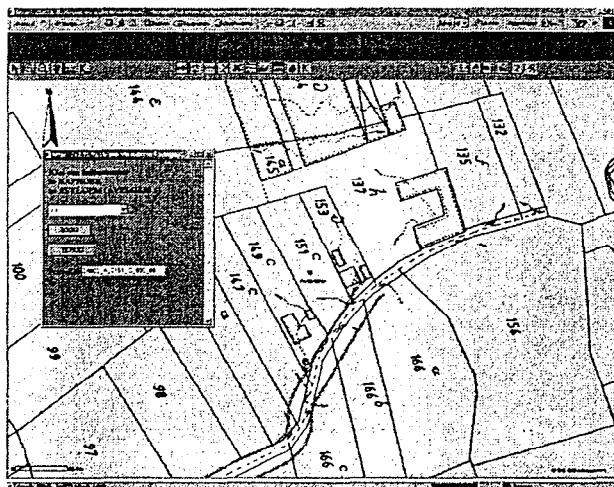
Het Ondersteunend Centrum GIS-Vlaanderen is een afdeling van de Vlaamse Landmaatschappij.

## Werking: navigatie adresgegevens(2) Straat



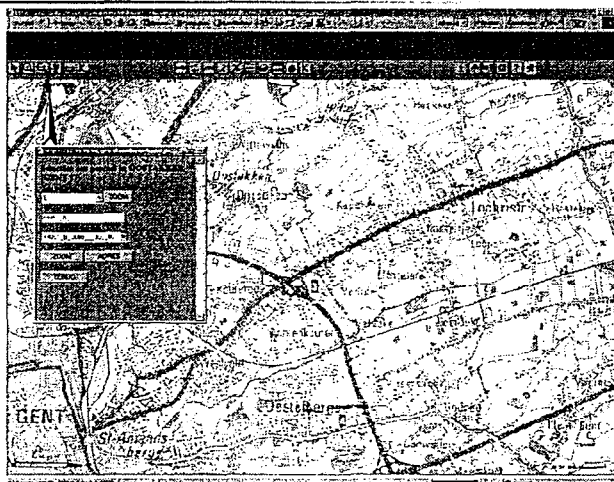
Het Ondersteunend Centrum GIS-Vlaanderen is een afdeling van de Vlaamse Landmaatschappij.

## Werking: navigatie adresgegevens(3) Huisnummer



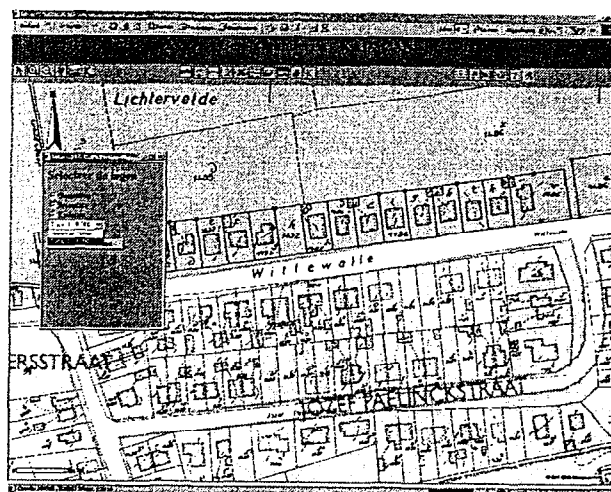
Het Ondersteunend Centrum GIS-Vlaanderen is een afdeling van de Vlaamse Landmaatschappij.

## Werking: kadastrale info opvragen door te klikken



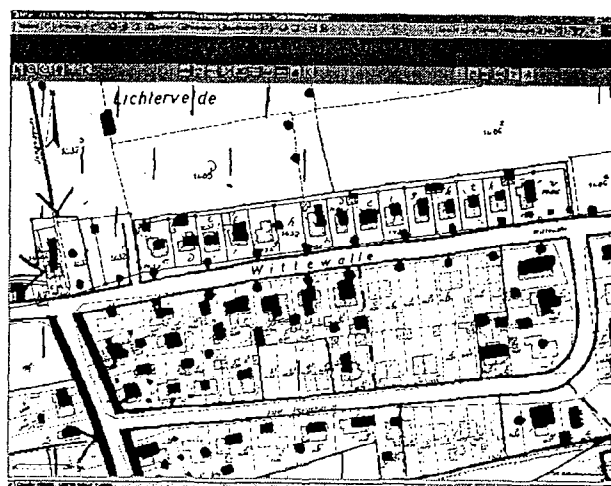
Het Ondersteunend Centrum GIS-Vlaanderen is een afdeling van de Vlaamse Landmaatschappij.

### Werking: achtergrondlaag wijzigen (1)



Het Ondersteunend Centrum GIS-Vlaanderen is een afdeling van de Vlaamse Landmaatschappij.

### Werking: achtergrondlaag wijzigen (2)



Het Ondersteunend Centrum GIS-Vlaanderen is een afdeling van de Vlaamse Landmaatschappij.

## BIJLAGE 3

**De realisatie van een diversiteitsbeleid in de Vlaamse administratie**

In de beleidsbrief is inderdaad sprake van diversiteitsconsultants in plaats van de vroegere emancipatie-ambtenaren. De taken van deze consultants zullen zich immers, in tegenstelling tot het besluit van de Vlaamse regering van 1990, niet enkel dienen te beperken tot de genderspecten binnen het personeelsbeleid, doch zullen alle aspecten van diversiteit behandelen.

**1. Positionering van de diversiteitsconsultants**

De diversiteitsconsultants zullen zich dienen te positioneren bij de diverse entiteiten die binnen de nieuwe organisatiestructuur (BBB) zullen worden opgericht. Hiermee worden zowel de departementen van de beleidsdomeinen als de IVA's en EVA's bedoeld.

Essentieel binnen het Beter Bestuurlijk Beleid zijn de begrippen 'één op één verhouding' van de beleidsdomeinen tot de bevoegde ministers, naast 'responsabilisering en verantwoordelijkheid' van de leidend ambtenaren.

Het behoort in essentie toe aan de beleidsraad van elk beleidsdomein zich dusdanig te organiseren dat de doelstellingen van het beleid van de minister, alsook de algemene doelstellingen bijv. inzake personeelsbeleid, worden waargemaakt.

Het behoort dus toe aan elke beleidsraad te bepalen op welke wijze diversiteitsconsultants (één of meerdere) in het beleidsdomein zullen worden gepositioneerd.

Dit zal van beleidsdomein tot beleidsdomein verschillen, net zoals de positionering van de managementondersteunende diensten (MOD) zal verschillen.

Daarnaast zal aan elke leidend ambtenaar via een managementcode die voor alle leidend ambtenaren zal worden bepaald, diversiteit als een principe van goed personeelsbeleid worden opgelegd.

De functionele ministers zullen erover waken dat binnen het beleidsdomein voor elke leidend ambtenaar de diversiteitsdoelstellingen worden vertaald in de beheersovereenkomsten of samenwerkingscontracten van hun leidend ambtenaren.

Binnen het domein Bestuurszaken zal de huidige dienst emancipatiezaken, die eveneens haar opdrachten tot het gehele diversiteitsaspect zal uitbreiden, gepositioneerd worden binnen het departement, als een kenniscel diversiteit, binnen het beleidsveld 'Personeel'

Deze cel zal de minister van ambtenarenzaken adviseren over het te voeren beleid, zal ondersteuning bieden aan de andere beleidsdomeinen en zal instaan voor de algemene coördinatie van het diversiteitsbeleid. Deze cel zal onder meer de rapportering aan het Vlaamse parlement die wordt voorzien in het decreet houdende de evenredige participatie op de arbeidsmarkt, coördineren, hieruit beleidsvoorstellen distilleren en bijsturing van het beleid waar nodig voorstellen.

**2. Initiatieven**

Tot op heden heb ik met de opdrachthoudster voor emancipatiezaken, met de leidend ambtenaren van het departement AZF en met de veranderingsmanager voor het beleidsdomein bestuurszaken, van gedachten gewisseld over de mogelijke positionering van de diversiteitsconsultants binnen de toekomstige Vlaamse overheid.

Een voorstel om één consultant te positioneren bij elk beleidsdomein bij de MOD van dit beleidsdomein is niet weerhouden.

Dit strookt immers niet met de filosofie binnen BBB, nl. de vrijheid van elke beleidsraad de organisatie binnen het eigen beleidsdomein te bepalen.

Bovendien werd vastgesteld dat niet in elk beleidsdomein de MOD centraal voor het beleidsdomein zal worden georganiseerd. Ook dit behoort tot de vrijheid van elke beleidsraad hierover een beslissing te nemen.

De verankering zal dus moeten gebeuren via andere instrumenten: de verplichtingen die in het decreet evenredige participatie op de arbeidsmarkt zijn ingesteld, nl. een jaarlijks actieplan met de daarbij horende rapportering, zal een aanzet zijn om diversiteit in het personeelsbeleid als een belangrijk gegeven te beschouwen.

Via de coördinatie in de kenniscel diversiteit zal de minister van ambtenarenzaken kunnen bijsturen en voorstellen aan de beleidsdomeinen richten.

Daarnaast zal elke leidend ambtenaar in zijn beheersovereenkomst of samenwerkingscontract een diversiteitsbepaling opgenomen krijgen, specifiek gericht naar de eigen IVA, EVA of departement.

Welgekozen ken- en stuurgetallen zullen hierbij de aansturing zijn voor de leidend ambtenaren.

Bij de jaarlijkse evaluatie van de leidend ambtenaren zal hiermee worden rekening gehouden.

Voor de leidend ambtenaren of het beleidsdomein zal, ingevolge de diversiteitsbepaling in de beheersovereenkomsten, wellicht de noodzaak aanvoeld worden om een diversiteitsconsultant aan te stellen.

Binnen de huidige stand van BB is het vroeg om de juiste positionering van deze consultants reeds aan te duiden.

Aan de opdrachthoudster voor emancipatiezaken heb ik de vraag gericht een voorstel te formuleren dat met de veranderingsmanagers van de diverse beleidsdomeinen kan worden besproken.

Zoals reeds gezegd kan en zal per beleidsdomein hieraan een verschillende invulling worden gegeven.

### 3. Meer of minder aandacht inzake diversiteit

Binnen de huidige bepalingen van het besluit van de Vlaamse regering van 1990, waarbij emancipatieambtenaren in de VOI's en de departementen worden aangeduid, bestaat geen enkele garantie dat een efficiënt genderbeleid wordt gevoerd. Er is hierbij al helemaal geen sprake van diversiteitsbeleid. De enige garantie die wordt gesteld is dat iemand wordt aangeduid die de opdracht krijgt toegewezen een jaarlijks actieplan op te stellen. Deze persoon krijgt deze opdracht veelal bovenop een andere fulltime opdracht.

Er wordt evenwel vastgesteld dat het opleggen van diversiteitsdoelstellingen binnen de jaarlijkse planningsafspraken met de leidend ambtenaren, en dit reeds gedurende twee opeenvolgende jaren, bij deze leidinggevenden de aandacht voor het diversiteitsgegeven in het personeelsbeleid heeft aangescherpt. De dienst emancipatiezaken krijgt veelvuldig vragen, de emancipatie-ambtenaren worden bij wijze van spreken 'herontdekt' en krijgen nieuwe opdrachten.

Dit bewijst dat niet de aanstelling van de emancipatie-ambtenaren op zich, maar wel het opleggen én evalueren van gerichte doelstellingen een diversiteitsbeleid ten goede komen.

Ik vrees derhalve niet dat de aandacht voor diversiteit zal verminderen. Integendeel, via de juiste ken- en stuurgetallen zal in elk beleidsdomein een passend beleid kunnen worden uitgetekend. Aan elke leidend ambtenaar zal via de beheersovereenkomst een passende doelstelling worden opgelegd.

Het is mijn overtuiging dat diversiteitsconsultants, die de leidend ambtenaren én de functionele minister, kunnen ondersteunen om de doelstellingen tot een personeelsbeleid uit te werken, een belangrijke rol zullen spelen. Hun aanwezigheid zal als een noodzaak ervaren worden door de leidinggevendenden.

Paul Van Grembergen  
Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden,  
Cultuur, Jeugd en Ambtenarenzaken

## BIJLAGE 4

**Milieuzorg in de Vlaamse overheid - Stand van zaken op 28 november 2002****1. Inleiding**

De periode tot en met november is vooral werk achter de schermen geweest, waarbij de werkgroep en de ad hoc stuurgroepen, naast het bepalen van de grote lijnen, vooral bezig zijn geweest met de voorbereidingen voor de uitvoering van het project: verder uitwerken van een netwerk en de operationele structuren, voorbereiden en toewijzen van externe opdrachten, opstellen van de enquête voor het vooronderzoek. Met de opleiding van de aanspreekpunten eind september en de start van het vooronderzoek, is een tweede fase begonnen, waarbij de entiteiten zelf starten met het voorbereidend werk o.v.v. het vooronderzoek. Daarnaast werd ook al voorbereidend werk gedaan te worden voor het opstellen van de centrale doelstellingen.

**2. Operationele structuren****2.1 Definitieve lijst van de deelnemende entiteiten**

- De lijst, zoals ze door interne communicatie doorgegeven was, werd afgetoetst met de bijlagen bij hoofdstuk 5.5 van het rapport van de bijzondere commissarissen. Enkel de entiteiten die onder de noemer “administratieve geledingen” vallen, bleven weerhouden.
- De huidige indeling:
  - 7 departementen
  - 28 administraties
  - 60 VOI's (inclusief enkele fondsen)
- Definitieve lijst in bijlage

**2.2 Aanspreekpunten**

- Voor de 95 entiteiten werden in totaal 69 aanspreekpunten aangeduid. Enkele aanspreekpunten vertegenwoordigen meer dan 1 entiteit.
- DAB's (behalve de Gemeenschapsinstellingen) werden voorlopig niet aangeschreven omdat zij steeds onder een afdelingshoofd vallen, en dus in de enquête van de betrokken administratie mee behandeld dienen te worden.
- De kabinetten duiden nog geen aanspreekpunten aan.

**2.3 Werkgroep**

- Op basis van de invulformulieren werd de lijst van de werkgroep aangepast. Huidige samenstelling:
  - Actieve leden: 30
  - Corresponderende leden (ontvangen verslag van vergaderingen): 27
- De werkgroep komt om de zes weken samen.

**2.4 Ad hoc stuurgroepen**

In de ad hoc stuurgroepen zitten, naaste enkele leden van de werkgroep, ook experts voor de specifieke materie:

- ad hoc stuurgroep methodologie vooronderzoek: de opdracht moet nog afgerond worden (beslissingsmodel en verwerking).
- ad hoc stuurgroep communicatie en sensibilisatie: is reeds operationeel. De jury voor de selectie van de kandidaten en de offertes werd samengesteld uit leden van deze stuurgroep.
- ad hoc stuurgroep systeem voor doorlichtingen, actieplannen en rapporteringen: dient nog opgericht te worden.

## 2.5 Centrale Coördinatiecel Milieuzorg

Wervingen: de wervingsprocedure is bezig. De eindgesprekken zijn gepland voor 18 en 20 december, zodat de geselecteerden ten laatste 15 februari van start zouden moeten gaan.

## 3. Vooronderzoek

### 3.1 Ontwerp methodologie

- De zeer strikte timing, bovendien nog in de vakantieperiode, werd gehaald, dankzij de inzet van de stuurgroepleden, de verantwoordelijken van de entiteiten die als testcase optraden en het studie bureau, WES.
- Er werden in totaal 14 testcases uitgevoerd (alle entiteiten gaven zich op als vrijwilliger):
  - eerste reeks:
    - Administratie Wegen en Verkeer (AWV)
    - Vlaamse Maatschappij voor Watervoorziening (VMW)
    - Administratie Logistiek Management (ALOMA)
    - Openbare Afvalstoffenmaatschappij voor het Vlaamse Gewest (OVAM)
    - Universitair Ziekenhuis Gent (UZ-Gent)
    - Kind en Gezin
  - tweede reeks:
    - Vlaamse Huisvestingsmaatschappij (VHM)
    - Vlaamse Vervoermaatschappij (De Lijn)
    - Gewestelijke Ontwikkelingsmaatschappij West-Vlaanderen (GOM West-Vlaanderen)
    - Commissariaat-generaal voor de Bevordering van de Lichamelijke Ontwikkeling, de Sport en de Openluchtrecreatie (BLOSO)
    - Vlaamse Opera (VLOPERA)
    - Administratie Planning en statistiek (APS)
    - Administratie Overheidsopdrachten, Gebouwen en Gesubsidieerde Infrastructuur (AOGGI)
    - Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB)
- Dankzij de uitgebreide testfase werd een enquête ontworpen die breed toepasbaar is, aangepast aan de verschillende voorkennis binnen de entiteiten en de eerste nodige informatie zal opleveren voor het uitwerken van een voorstel van beslissing aan de Vlaamse regering (voorzien voor april – mei 2003).

### 3.2 Opleiding als voorbereiding van het vooronderzoek

- De opleiding ging door tijdens de laatste week van september. Deelnemers hadden de keuze tussen de volledige formule (volledige dag) waar ook achtergrond gegeven werd over milieuzorg of de beperkte formule (halve dag) waar enkel ingegaan werd op de enquête zelf. Er zal nog één extra dag georganiseerd worden in december. Bijna alle aanspreekpunten zullen de opleiding gevolgd hebben.
- Er werd nog een helpdesk voorzien voor eventuele vragen bij het invullen zelf.

### 3.3 Start van het vooronderzoek

- De enquête werd, volgens schema, begin oktober verstuurd:
  - naar de leidend ambtenaren per mail
  - naar de aanspreekpunten per mail
  - aankondiging door beide ministers (waarvan kopie reeds per mail meegestuurd werd naar de leidend ambtenaren) wordt hopelijk volgende week verstuurd
- De enquêtes kunnen elektronisch ingevuld worden.
- De enquêtes dienen ten laatste 31/01/03 bij de CCM te zijn.
- Er zijn reeds enkele enquêtes binnen

## 4. Communicatie en sensibilisatie

### 4.1 Externe opdracht

Momenteel is de procedure voor de gunning bezig. De offertes zijn binnen, 04/12/02 komt de jury bijeen. Er werd geopteerd voor een raamcontract voor de gehele duur van het project. Een eerste deelopdracht dient nog dit jaar vastgelegd te worden.

## 5. Ontwerp en ontwikkeling van een systeem met de bijhorende instrumenten en modellen voor de doorlichtingen, het opstellen van actieplannen en de rapportering

### 5.1 Procedure

De jury voor deze opdracht kwam samen 28/11/02. Momenteel worden de laatste afspraken gemaakt met het bureau dat de opdracht zal uitvoeren. Het is de bedoeling om een gebruiksvriendelijk systeem uit te werken, dat de invoering van milieuzorg in de entiteiten moet ondersteunen en het ook mogelijk moet maken om op centraal niveau een overzicht te krijgen van de acties en resultaten, zodat hierover ook kan worden gerapporteerd (voorbeeldfunctie). Hierbij moet rekening gehouden worden met de grote verscheidenheid van de entiteiten, het verschil in profiel van de aanspreekpunten

## 6. Voorbereiding voorstel van beslissing van de Vlaamse regering 2003

In het voorjaar zal een voorstel van beslissing rond de toewijzing van milieuzorgniveau per administratieve entiteit uitgewerkt worden, samen met een eerste reeks centrale doelstellingen voor de Vlaamse overheid. Als voorbereiding hiervoor werd in de laatste werkgroepvergadering reeds een eerste analyse gemaakt van de te raadplegen bronnen, ook rekening houdend met de doelstelling omtrent de voorbeeldfunctie van de Vlaamse overheid.

## 7. Conclusie

Voorlopig zit het project, wat planning betreft, volledig op schema. We staan wel nog voor een kritieke fase omwille van de vastlegging van twee zeer belangrijke opdrachten (communicatie & sensibilisatie + uitwerken van de nodige instrumenten en methodologie), die nog in december dient te gebeuren. Ook daar loopt alles evenwel volgens planning.

Wat zeker vermeld dient te worden is de zeer goede en constructieve ondersteuning vanwege de leden van de werkgroep, die, o.a. via de deelname in ad hoc werkgroepen en andere input, het mee mogelijk hebben gemaakt om de geplande activiteiten uit te voeren volgens schema. Hierdoor zijn de belangrijke fundamenten gelegd die essentieel zijn voor de verdere realisatie van het project. Samen met de aanwerving van de leden voor de Centrale Coördinatiecel en het afronden van het vooronderzoek, kan het project in 2003 dan ook op volle kruissnelheid komen.

## BIJLAGE 5

**Energiebeheer bij het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap - Trimestrieel rapport**Inleiding

Dit is het eerste trimestrieel rapport dat werd opgemaakt in het kader van het project “Energiebeheer bij het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap”.

Om de doelstellingen van het Vlaams energiebeleid te halen, verwoord in de “beleidsnota Energie 2000-2004, de beleidsnota Milieu 2000-2004, de beleidsnota Ambtenarenzaken 2000-2004”, heeft de Afdeling Gebouwen van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap de opdracht gekregen van de Vlaamse Regering om voor 350 gebouwen een energieboekhouding uit te zetten en om voor de 105 belangrijkste gebouwen energie-audits uit te voeren.

Het studiebureau INGENIUM heeft van het Ministerie van de Vlaamse gemeenschap de opdracht gekregen om deze opdracht uit te voeren.

Deze opdracht wordt in twee fasen verdeeld.

## Fase I

In de eerste fase wordt de energieboekhouding opgezet voor honderd Vlaamse overheidsgebouwen die geselecteerd worden op bruikbare vloeroppervlakte. Het gaat hier om de honderd grootste gebouwen. Onder energieboekhouding verstaat men hier het inventariseren, het rapporteren en het terugkoppelen van de energiestromen.

Deze energieboekhouding wordt conceptueel gedefinieerd, geïnstalleerd en geparametreerd. Tot deze opdracht behoort ook het opvolgen gedurende minstens 12 opeenvolgende maanden van deze energieboekhouding, en het informatiseren van het boekhoudingsproces.

Tot de fase I behoort ook het uitvoeren van een energie-audit van de 5 grootste administratieve gebouwen. De energie-audit omvat het onderzoek van alle parameters die het energiegebruik van een gebouw bepalen, onder meer de bouwfysica en gebouwenschil, elektrische en verlichtingsinstallatie, warmwaterproductie en distributie HVAC-systemen, gebruiksprofielen, onderhoudsprocedures en gebruikersgedrag. Hier worden duidelijk de interacties tussen de onderscheiden invloed hebbende factoren onderzocht en wordt een uitgebreide lijst van energiebesparende maatregelen opgesteld. Deze energiebesparende maatregelen worden gebudgetteerd naar investering en terugbetaalperiode in de loop van de volgende jaren.

Op het einde van deze fase wordt er een evaluatieverslag opgemaakt.

## Fase II

Fase II bestaat ook uit een deel energieboekhouding en een deel energie-audits. Hier gaat het echter om het uitvoeren van een energieboekhouding van 250 gebouwen en het doen van 100 energie-audits.

## Energieboekhouding

### Fase I

Fase I van de energieboekhouding is in maart 2002 opgestart.

Na het ontvangen van een lijst van 100 gebouwen werd elk van deze gebouwen geïnventariseerd d.m.v. gebouw fiches. Deze fiches zijn opgemaakt met behulp van de op het internet beschikbare database PROCOS. De toegang tot deze database is echter beveiligd voor niet-geautoriseerde gebruikers.

In mei 2002 zijn er vanuit het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap introductiebrieven gestuurd naar verschillende gebouwen en naar de afdelingshoofden waarin het project werd voorgesteld. Bij deze brieven zijn de gebouw fiches gevoegd die door de bouwverantwoordelijken dienden gecontroleerd te worden.

De teruggezonden gebouw fiches en reacties zijn opnieuw geanalyseerd en uiteindelijk zijn er nog 85 gebouwen weerhouden als interessante gebouwen om de energieboekhouding uit te voeren.

Sommige gebouwen zijn niet weerhouden omdat ze leeg staan, omdat ze verkocht werden, omdat ze in concessie gegeven werden of omdat er praktisch geen energieverbruik is.

In juli heeft Ingenium een volgende brief verzonden, waarin aan de bouwverantwoordelijken werd gevraagd om vanaf 1 augustus de meterstanden van de energiemeters en de leveringen van stookolie en andere brandstoffen maandelijks op te schrijven en bij te houden.

In de loop van augustus is dan gestart met het maandelijks opvragen van de meterstanden.

De meterstanden worden momenteel via e-mail, fax of brief naar Ingenium verzonden waar deze in een database worden ingegeven. Er wordt gewerkt aan een programma op het internet, zodat de meterstanden ook via deze weg kunnen worden doorgegeven.

### Fase II

De gebouwen van fase II zijn reeds geïnventariseerd en de introductiebrieven zijn naar de bouwverantwoordelijken verzonden. De reacties hierop worden momenteel door de Cel Energie verzameld. Het opvragen van de meterstanden wordt spoedig gestart.

Het zal wel niet mogelijk zijn om de energieboekhouding uit te voeren voor 250 gebouwen, omdat er te weinig geschikte gebouwen voorhanden zijn, 150 gebouwen lijkt meer haalbaar.

## Profielen

De reeks gebouwen waarvan de energieboekhouding wordt uitgevoerd is heel verscheiden. De meeste gebouwen worden gebruikt als kantoorgebouw, maar er zijn ook tal van gebouwen met een andere bestemming.

Om de gebouwen in groepen te kunnen indelen dient men te werken met twee types klasseringen. Eén klassering die de bouw fysica beschrijft en één klassering die het gebruik (de bestemming) van het gebouw beschrijft.

Bij het beschrijven van de bouw fysica kunnen de volgende types onderscheiden worden:

- kantoorgebouw
- cultuurgebouw

- kasteel
- woning
- herenhuis
- technisch gebouw
- sportgebouw.

Bij het identificeren van de gebruiksfuncties kunnen de volgende types onderscheiden worden:

- administratie
- cultuur
- onderwijs
- wonen
- werkplaats
- sport
- opslag/magazijn.

Het is mogelijk dat één gebouw verschillende gebruiksfuncties heeft.

Gebouwen die tot dezelfde types behoren kunnen op deze manier met elkaar vergeleken worden, rekening houdend met het bouwjaar. Hierdoor kan een classificatie gemaakt worden van de beter en slechter presterende gebouwen door middel van het opstellen van een “trend”.

### Moeilijkheden

#### *Discipline gebouwverantwoordelijken*

Het uitvoeren van een dergelijke energieboekhouding vraagt inspanningen van de gebouwverantwoordelijken, daar ze elke maand de meterstanden moeten noteren en opsturen naar Ingenium. Bij het opstarten van de boekhouding waren er grote vertragingen bij het binnenkrijgen van de data. Eén van de redenen hiervan was dat de boekhouding werd opgestart tijdens de verlofperiode. Men verzoon ook de gekste uitvluchten om aan deze verplichting te kunnen ontsnappen. Na verloop van een aantal maanden begint het beter te vlotten. De onderstaande tabel geeft een overzicht van de ontvangen reacties.

| Maand     | Aantal reacties | Percentage<br>(100%=85) | E-mail | Fax + Brief |
|-----------|-----------------|-------------------------|--------|-------------|
| Augustus  | 55              | 65%                     | 45     | 10          |
| September | 57              | 67%                     | 43     | 14          |
| Oktober   | 72              | 85%                     | 51     | 21          |

Niet alle reacties waren volledig. Wegens de hieronder beschreven moeilijkheden zijn sommige gebouwverantwoordelijken niet in staat om alle meterstanden door te geven.

#### *Aflezen elektriciteitsmeters*

In het kader van de liberalisering van de energiemarkt worden de klassieke analoge

elektriciteitsmeters in de grotere gebouwen vervangen door nieuwe digitale meters, die veelal door middel van telemetrie afgelezen worden.

De moeilijkheid die zich bij dit type meter voordoet is dat het in de praktijk niet meer mogelijk is om het verbruik af te lezen. Men kan enkel het kwartuurverbruik aflezen, dit is het verbruik van het laatste kwartier, gerelateerd naar de transformator-karakteristieken. Het aflezen van het dag/nachtverbruik is dus ook niet meer mogelijk.

Men kan dus besluiten dat de meters in theorie volgens de wet afleesbaar zijn, maar het in de praktijk niet mogelijk is bruikbare verbruiksgegevens af te lezen, zodat de verbruiker niet meer in staat is om zijn elektriciteitsfactuur te controleren.

Er worden momenteel inspanningen gedaan om de verbruiken via de elektriciteitsproducent, veelal Electrabel, te bekomen. De eerste contacten zijn reeds gelegd door de Cel Energie van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap om een proefopstelling te realiseren met gebruikmaken van de apparatuur voor afstands-aflezing. Er is ook contact genomen met Interelectra (Luminus) om meer info te bekomen aangaande de liberaliseringsmaatregelen, maar er is weinig tot geen reactie en er is momenteel geen duidelijk bepaald aanspreekpunt.

#### *Opvragen energiefacturen*

Om het bekomen van bruikbare resultaten van de energieboekhouding te versnellen, worden de energiefacturen van alle geregistreerde gebouwen van de laatste twee jaar opgevraagd. Hierbij doen zich grote vertragingen voor. Daar het bekomen van de facturen bij de verbruikers zelf in de praktijk heel moeilijk is, daar men veelal niet weet waar de facturen zich bevinden, heeft de Cel Energie van het MVG de facturen opgevraagd bij de energieproducenten (elektriciteit, gas, water).

Het bekomen van deze facturen verloopt ook via deze weg heel moeizaam. Slechts een kleine fractie werd reeds ontvangen. Een van de oorzaken van de vertraging en de moeilijkheden is het verschil in adres-informatie : bij de energieproducenten wordt het “meter-adres” ingevoerd wat niet steeds identiek is aan het bij het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap gekende adres.

#### *Aflezen moeilijk bereikbare meters*

Sommige meters bevinden zich in moeilijk bereikbare plaatsen, bijvoorbeeld ondergelopen kelders, afgesloten hoogspanningscabines of andere lokalen waartoe men geen toegang heeft. Hier wordt geval per geval bekeken wat de beste oplossing is.

#### *Gedeelde meters*

Sommige meters leveren energie aan meerdere partijen, zodat het soms niet mogelijk is om de afgelezen verbruiken correct aan de afzonderlijke verbruikers toe te wijzen. Voorbeelden hiervan zijn:

- De Singel, Antwerpen: de energie wordt geleverd aan het cultuurcentrum, de academie en de VRT. Facturatie gebeurt aan de hand van een jaarlijks vastgelegde verdeelsleutel.
- Havengebouw Nieuwpoort: de stookolie wordt niet enkel gebruikt voor de gebouwverwarming, maar ook voor de bevoorrading van de schepen.

## Trends

Omdat de boekhouding slecht een drietal maanden geleden werd opgestart, is het nog niet mogelijk om resultaten voor te stellen.

Van een aantal gebouwen werden wel al de facturen van de laatste jaren ontvangen en geanalyseerd. Globale trends zijn er nog niet waarneembaar, maar veelal evolueert het verbruik meer in stijgende zin dan in de gewenste dalende richting. Wel is reeds gebleken dat gebouwen met gelijkaardig type en bestemming en met vergelijkbaar bouwjaar een sterke overeenkomst vertonen voor de ratio (Verbruik Normale Uren / Verbruik Stille Uren).

De reden voor het stijgend energieverbruik is vooral dat er steeds strengere eisen worden gesteld aan het comfortniveau binnen de gebouwen. Er worden meer en meer gebouwen voorzien van airconditioning.

De kantoorapparatuur verbruikt ook steeds meer energie. Meer en meer personen krijgen de beschikking tot een PC en de monitoren worden ook steeds groter en verbruiken dus ook meer energie.

In de cultuurgebouwen worden ook steeds meer eisen gesteld aan het comfort en aan de apparatuur, wat in een hoger energieverbruik resulteert.

## Energie-audits

Het deel energie-audits bestaat zoals eerder gezegd ook uit twee fasen.

Fase I = audits van de 5 grootste gebouwen:

- administratief gebouw: Graaf de Ferraris, Brussel
- administratief gebouw: Hendrik Conscience, Brussel
- administratief gebouw: Copernicus, Antwerpen
- administratieve gebouwen aan het Martelaarsplein, Brussel
- waterbouwkundig laboratorium, Borgerhout.

Fase II = audits van 100 gebouwen.

## Planning

Fase I

De vijf audits van deze fase werden reeds uitgevoerd op de volgende data:

| <b>Data</b> | <b>Gebouw</b>                |
|-------------|------------------------------|
| 12/08/2002  | Graaf de Ferraris            |
| 04/09/2002  | Waterbouwkundig laboratorium |
| 03/09/2002  | Copernicus                   |
| 19/09/2002  | Conscience                   |
| 24/09/2002  | Martelaarsplein              |

## Fase II

De tweede fase werd ook reeds opgestart. De volgende gebouwen werden reeds bezocht:

| Data       | Gebouw                             |
|------------|------------------------------------|
| 23/09/2002 | Kennedytunnel, Antwerpen           |
| 23/09/2002 | Koninklijk Paleis, Meir, Antwerpen |
| 26/09/2002 | De Singel, Antwerpen               |
| 10/10/2002 | KMSK, Antwerpen                    |
| 15/10/2002 | Boudewijngebouw, Brussel           |
| 17/10/2002 | KMHK, Antwerpen                    |

Het grootste deel van de nog uit te voeren audits werd reeds geselecteerd. Het gaat vooral om gebouwen waarvoor reeds in fase I de energieboekhouding werd opgestart.

### Moeilijkheden

#### *Bekomen van informatie*

Bij het uitvoeren is de grootste moeilijkheid het verkrijgen van de benodigde informatie. Het verkrijgen van de energieverbruiken van de laatste jaren is veelal problematisch. Het bekomen van gedetailleerde plans van de gebouwen en het verkrijgen van informatie over de technische installaties verloopt soms moeilijk. Dit bewijst hier nogmaals het nut van een energieboekhouding en van up-to-date of automatisch bijgewerkte databasesystemen zoals "PROCOS".

#### *Gebouwverantwoordelijken*

Over het algemeen verloopt de samenwerking met de gebouwverantwoordelijken heel vlot. Wel varieert het niveau van de technische kennis sterk. Vele gebouwverantwoordelijken zouden het best een technische opleiding volgen, zodat ze een beter inzicht krijgen van de technische installaties die in hun gebouw aanwezig zijn en die dus ook beter kunnen beheren.

#### *Onderhoudsfirma's*

De performantie van de onderhoudsfirma's varieert veel. De performantie hangt vooral af van de onderhoudscontracten. Er dient gestreefd te worden naar het afsluiten van contracten met added-value. Ook de controle op de werkzaamheden van de onderhoudsfirma's dient verbeterd te worden. Het rapporteren van de energieprestaties van de gebouwen gebeurt te gebrekkig.

#### *Gebouwbeheersysteem*

Indien men aan gedetailleerd energiebeheer wenst te doen in een groot gebouw, is een gebouwbeheersysteem een onmisbaar instrument. In de meeste grote gebouwen is er een gebouwbeheersysteem aanwezig. Er wordt in de meeste gevallen te weinig of zelfs niet gebruik

van gemaakt. De grootste oorzaak hiervan is het gebrekkig opleidingsniveau van de onderhoudstechniekers of de bouwverantwoordelijken. Het bekomen van de energieverbruiken uit deze systemen is problematisch wegens het kleine geheugen ervan. Er dient geïnvesteerd te worden in grote externe geheugens of opslagmogelijkheden en de bijhorende software om deze gegevens te verwerken tot nuttige data.

### Eerste conclusies

#### Fase I

Bij 4 van de 5 gebouwen van fase I gaat het om kantoorgebouwen, die recent werden gebouwd of gerenoveerd.

In deze gebouwen werden de huidige technieken toegepast. Alhoewel deze gebouwen natuurlijk niet perfect zijn, kan men toch spreken van energiezuinige gebouwen. Het zal dus moeilijk zijn om in deze gebouwen energie te besparen, als men hetzelfde comfortniveau wenst te behouden, hoewel voor bepaalde technische parameters wel een overconsumptie is vastgesteld.

Bij de bouw werd wel geen gebruik gemaakt van de laatste energievriendelijke snuffjes, zoals regeneratieve warmterecuperatie of condenserende ketels, waarschijnlijk om kosten te besparen en omdat deze technieken enkele jaren geleden nog veel duurder waren.

Indien men wenst te besparen, zal men vooral het elektriciteitsverbruik moeten aanpakken.

Vooraf de verlichting is een grote verbruiker. In kantoorgebouwen wordt doorgaans meer dan 45% van de elektriciteit door de verlichting verbruikt.

In de kantoorgebouwen was de aanwezigheid van intelligente lichtsturingstechnieken maar heel beperkt aanwezig. Meestal gaat 's morgens alle verlichting, met uitzondering van de doorgangsverlichting, op een bepaald uur aan en wordt deze 's avonds gezamenlijk terug afgezet. Zelfs als er voldoende natuurlijk licht is, laat men de kunstverlichting branden.

Er dient geïnvesteerd te worden in intelligente systemen die het licht laten branden in functie van de aanwezigheid van personen en van de hoeveelheid natuurlijk licht.

Belangrijk hierbij is de relatie tot de Typebestekken: daar waar de typebestekken van het vroegere Ministerie van Openbare Werken nog steeds toepasbaar zijn, dient men in de technische omschrijving maar al te vaak afwijkingen te definiëren die vooral gericht zijn op specifieke elementen, maar die geen algemeen toepasbare begrippen of methodieken includeren.

Het vijfde gebouw dat werd geauditeerd is heel verschillend van de vier vorige gebouwen.

Het waterbouwkundig labo te Borgerhout, waarvan de oudste delen dateren van het jaar 1938, doet grotendeels dienst als labo. Er bevinden zich ook een aantal kantoren en leslokalen op de site. Een aantal van de technische installaties zijn reeds sterk verouderd en toe aan vervanging. Een aantal van de gebouwen voldoen ook helemaal niet aan de huidige isolatienormen. De grootste tekortkomingen zijn:

- verouderde stookinstallatie
- verlichting in het kantoorgebouw, waar zich de receptie bevindt
- isolatie van de hallen, vooral van hal 3 waar er nog enkel glas is
- de verlichting in de hallen kan verbeterd worden, vooral in hal 4
- de isolatie van de prefab-gebouwen tussen hal 3 en hal 4 is heel slecht.

Er worden wel werken gepland die de kantoren zullen moderniseren.

Het is uitermate aangewezen om bij de planning van deze werken voldoende strenge vereisten te stellen naar optimalisatie van de Technieken toe.

## Fase II

De gebouwen die reeds bezocht werden zijn heel uiteenlopend. De resultaten van de auditrapporten worden in het volgende trimestrieel rapport besproken. Het is wel nu reeds duidelijk dat men vooral in de oudere gebouwen maatregelen zal moeten nemen om zo kosteneffectief mogelijk aan energiebesparing te kunnen doen.

## Conclusies

### *Hoofdconclusies*

Alhoewel dit project nog in de beginfase verkeert, is het nu al mogelijk om een aantal algemene resultaten te trekken.

### *Oude versus nieuwe gebouwen*

De recentere gebouwen scoren over het algemeen goed op energetisch gebied. Indien men zo kosteneffectief mogelijk energie wenst te besparen, zal men vooral de nadruk moeten leggen op de oude gebouwen.

De slechtst presterende gebouwen die tot nu toe reeds werden bezocht waren het Koninklijk Paleis in Antwerpen, waar de isolatie en de algemene toestand van het gebouw heel slecht scoort, en De Singel in Antwerpen, waar de verlichting in een heel slechte toestand verkeert.

### *Waarde van de energiemetingen*

Voor sommige gebouwen is het heel moeilijk om betrouwbare conclusies te trekken uit de energiemetingen. Voorbeelden hiervan zijn:

- Havengebouw Nieuwpoort: men gebruikt de stookolie ook voor de schepen en de elektriciteit voor de schepen en de vuurtoren
- Museum voor Hedendaagse kunsten te Antwerpen: afhankelijk van de tentoongestelde werken zal de verlichting veel of minder energie verbruiken. Het is de kunstenaar die bepaalt hoe zijn werken worden verlicht en meestal zijn ze niet tevreden met energievriendelijke spaarlampen.
- Tunnelgebouw Kennedytunnel Antwerpen: afhankelijk van de hoeveelheid regen zullen de pompen meer of minder moeten draaien.
- De Singel Antwerpen: tijdens sommige manifestaties worden recordverbruiken gemeten.

### *Energiebesef*

Veel bouwverantwoordelijken hebben geen besef van het energieverbruik van hun gebouw. Door het opzetten van de energieboekhouding zullen ze de informatie krijgen waardoor ze efficiënter met energie zullen leren omgaan.

Bovendien dient het begrip “energiebesef” uitgebreid te worden tot de hogere niveaus, zodat op

deze levels meer aandacht zal besteed worden aan de energetische, en dus besparende, aspecten van projecten.

#### Overzicht te overwegen maatregelen

Als bijlage worden drie tabellen gegeven van te nemen maatregelen om het energieverbruik te verminderen. In de eerste tabel worden de maatregelen gerangschikt volgens de hoeveelheid CO<sub>2</sub> die kan worden bespaard. In de tweede tabel wordt gerangschikt volgens de paybackperiodes en in de derde tabel volgens de kost per CO<sub>2</sub>-reductie verhouding.

| Gebouwcode | Nr   | Omschrijving maatregel                                                                 | hoeveelheidCO2/jaar (ton) |
|------------|------|----------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------|
| P21002     | 2.1b | energierecuperatie op de luchtgroepen 90% rend.                                        | 124,2                     |
| P21002     | 2.1a | energierecuperatie op de luchtgroepen 50% rend.                                        | 71,7                      |
| P21002     | 26   | Vervangen van conventionele beeldschermen door energievriendelijke LCD-schermen        | 59,3                      |
| P21002     | 22   | Vervangen van de ketels door condenserende ketels                                      | 57,9                      |
| P21002     | 32   | Uitschakelen van toestellen bij niet-gebruik                                           | 20                        |
| P21002     | 23   | Optimaliseren van de instelpunten van de verwarming, koeling en ventilatie             | 20                        |
| P21002     | 31   | Doven van lichten bij voldoende licht                                                  | 18,2                      |
| P21002     | 25   | Installeren van bijkomende bewegingsdetektoren                                         | 10,5                      |
| P21002     | 34   | Verlagen van de verwarming of afzetten van de koeling bij het verlaten van het kantoor | 10                        |
| P21002     | 24   | Verminderen van het aantal lampen in de gangen                                         | 6,3                       |
| P21002     | 33   | Handleiding ventilo's                                                                  |                           |
| P21002     | 27   | Installeren van bijkomende meters                                                      |                           |
| P21002     | 11   | Zonnewering                                                                            |                           |

| Gebouwcode | Nr   | Omschrijving maatregel                                                                 | Investering (€) | PB  |
|------------|------|----------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|-----|
| P21002     | 33   | Handleiding ventilo's                                                                  | 500             |     |
| P21002     | 27   | Installeren van bijkomende meters                                                      | 5000            |     |
| P21002     | 11   | Zonnewering                                                                            |                 |     |
| P21002     | 34   | Verlagen van de verwarming of afzetten van de koeling bij het verlaten van het kantoor | 0               | 0   |
| P21002     | 32   | Uitschakelen van toestellen bij niet-gebruik                                           | 0               | 0   |
| P21002     | 31   | Doven van lichten bij voldoende licht                                                  | 0               | 0   |
| P21002     | 24   | Verminderen van het aantal lampen in de gangen                                         | 0               | 0   |
| P21002     | 23   | Optimaliseren van de instelpunten van de verwarming, koeling en ventilatie             | 0               | 0   |
| P21002     | 2.1a | energierecuperatie op de luchtgroepen 50% rend.                                        | 75000           | 12  |
| P21002     | 22   | Vervangen van de ketels door condenserende ketels                                      | 85000           | 17  |
| P21002     | 25   | Installeren van bijkomende bewegingsdetektoren                                         | 12500           | 3,5 |
| P21002     | 2.1b | energierecuperatie op de luchtgroepen 90% rend.                                        | 400000          | 37  |
| P21002     | 26   | Vervangen van conventionele beeldschermen door energievriendelijke LCD-schermen        | 1125000         | 55  |

| Gebouwcode | Nr   | Omschrijving maatregel                                                                 | % CO2/jaar |
|------------|------|----------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| P21002     | 2.1b | energierecuperatie op de luchtgroepen 90% rend.                                        | 5,8        |
| P21002     | 2.1a | energierecuperatie op de luchtgroepen 50% rend.                                        | 3,35       |
| P21002     | 26   | Vervangen van conventionele beeldschermen door energievriendelijke LCD-schermen        | 2,8        |
| P21002     | 22   | Vervangen van de ketels door condenserende ketels                                      | 2,7        |
| P21002     | 32   | Uitschakelen van toestellen bij niet-gebruik                                           | 0,9        |
| P21002     | 23   | Optimaliseren van de instelpunten van de verwarming, koeling en ventilatie             | 0,9        |
| P21002     | 31   | Doven van lichten bij voldoende licht                                                  | 0,8        |
| P21002     | 25   | Installeren van bijkomende bewegingsdetektoren                                         | 0,5        |
| P21002     | 34   | Verlagen van de verwarming of afzetten van de koeling bij het verlaten van het kantoor | 0,45       |
| P21002     | 24   | Verminderen van het aantal lampen in de gangen                                         | 0,3        |
| P21002     | 33   | Handleiding ventilo's                                                                  |            |
| P21002     | 27   | Installeren van bijkomende meters                                                      |            |
| P21002     | 11   | Zonnewering                                                                            |            |

| Gebouwcode | Nr   | Omschrijving maatregel            | Investering PB |
|------------|------|-----------------------------------|----------------|
| P21002     | 33   | Handleiding ventilo's             | 500            |
| P21002     | 27   | Installeren van bijkomende mete   | 5000           |
| P21002     | 11   | Zonnewering                       |                |
| P21002     | 34   | Verlagen van de verwarming of     | 0 0            |
| P21002     | 32   | Uitschakelen van toestellen bij n | 0 0            |
| P21002     | 31   | Doven van lichten bij voldoende   | 0 0            |
| P21002     | 24   | Verminderen van het aantal lampe  | 0 0            |
| P21002     | 23   | Optimaliseren van de instelpuncte | 0 0            |
| P21002     | 2.1a | energierecuperatie op de luchtgr  | 75000 12       |
| P21002     | 22   | Vervangen van de ketels door cc   | 85000 17       |
| P21002     | 25   | Installeren van bijkomende bewe   | 12500 3,5      |
| P21002     | 2.1b | energierecuperatie op de luchtgr  | 400000 37      |
| P21002     | 26   | Vervangen van conventionele be    | 1125000 55     |

| Gebouwcode | Nr   | Omschrijving maatregel                      | % CO2/jaar |
|------------|------|---------------------------------------------|------------|
| P21002     | 2.1b | energierecuperatie op de luchtgroepen 90%   | 5,8        |
| P21002     | 2.1a | energierecuperatie op de luchtgroepen 50%   | 3,35       |
| P21002     | 26   | Vervangen van conventionele beeldscherm     | 2,8        |
| P21002     | 22   | Vervangen van de ketels door condensere     | 2,7        |
| P21002     | 32   | Uitschakelen van toestellen bij niet-gebrui | 0,9        |
| P21002     | 23   | Optimaliseren van de instelpunten van de    | 0,9        |
| P21002     | 31   | Doven van lichten bij voldoende licht       | 0,8        |
| P21002     | 25   | Installeren van bijkomende bewegingsdete    | 0,5        |
| P21002     | 34   | Verlagen van de verwarming of afzetten v    | 0,45       |
| P21002     | 24   | Verminderen van het aantal lampen in de     | 0,3        |
| P21002     | 33   | Handleiding ventilo's                       |            |
| P21002     | 27   | Installeren van bijkomende meters           |            |
| P21002     | 11   | Zonnewering                                 |            |